

**Uredba Komisije (EZ) br. 1794/2006
od 6. decembra 2006. godine**

kojom se propisuje zajednički metod obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi

**GLAVA I
OPŠTE ODREDBE**

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom uredbom propisuju se neophodne mjere za razvijanje metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi (u daljem tekstu: metod obračuna naknada) koja je u skladu sa *EUROCONTROL*-ovim sistemom rutnih naknada.

2. Ova uredba primjenjuje se na usluge u vazdušnoj plovidbi koje pružaju pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, imenovani u skladu sa članom 8 Uredbe (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o pružanju usluga u vazdušnom saobraćaju u okviru Jedinственog evropskog neba (Uredba o pružanju usluga), kao i pružaoci meteoroloških usluga u skladu sa članom 9 stav 1 te uredbe, za opšti vazdušni saobraćaj u okviru *ICAO EUR* i *AFI* regiona, gdje su države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi.

3. Države članice mogu da primijene ovu uredbu i na usluge u vazdušnoj plovidbi koje se pružaju u vazdušnom prostoru pod njihovom odgovornošću u okviru drugih *ICAO* regiona, pod uslovom da o tome informišu Evropsku komisiju (Komisija) i ostale države članice.

4. Države članice mogu da primijene ovu uredbu na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi kojima je dopušteno da pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi bez posjedovanja sertifikata, u skladu sa članom 7 stav 5 Uredbe o pružanju usluga.

5. Države članice mogu da odluče da ne primijene ovu uredbu na usluge u vazdušnoj plovidbi koje se pružaju na aerodromima sa manje od 50.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, bez obzira na maksimalnu masu na polijetanju i broj putničkih sjedišta, operacije se računaju kao zbir polijetanja i slijetanja i izračunavaju se kao prosjek za prethodne tri godine.

Države članice će o tome obavijestiti Komisiju. Komisija periodično objavljuje ažurirani spisak izuzetih aerodroma.

6. Ne dovodeći u pitanje primjenu principa navedenih u čl. 14 i 15 Uredbe o pružanju usluga, države članice mogu da odluče da ne obračunavaju terminalne naknade na način propisan članom 11 ove uredbe i da ne uspostave jedinice terminalne naknade, kao što je navedeno u članu 13 ove uredbe, u pogledu pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi na aerodromima sa manje od 150.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, bez obzira na maksimalnu masu na polijetanju i broj putničkih sjedišta, operacije se računaju kao zbir polijetanja i slijetanja i izračunavaju se kao prosjek za prethodne tri godine.

Prije donošenja takve odluke, države članice treba da sprovedu procjenu u kojoj mjeri su ispunjeni uslovi navedeni u Aneksu I, uključujući i konsultacije sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora.

Konačna procjena o tome da li su ti uslovi ispunjeni i odluka države članice moraju da budu objavljene i dostavljene Komisiji, dajući uz to puno obrazloženje za donošenje takvog zaključka, uključujući i ishod konsultacija sa korisnicima.

Član 2 Definicije

Za potrebe ove uredbe koriste se definicije navedene u članu 2 Okvirne uredbe.

Pored toga upotrebljavaju se i sljedeće definicije:

- (a) „korisnik usluga u vazdušnoj plovidbi“ je operator vazduhoplova u vrijeme kad se let obavlja ili, ako identitet operatora nije poznat, vlasnik vazduhoplova, ukoliko on ne dokaže da je u to vrijeme neko drugo lice bilo operator;
- (b) „predstavnik korisnika vazdušnog prostora“ je bilo koje pravno lice ili drugi subjekt koji zastupa interese jedne ili više kategorija korisnika usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (c) „*IFR (Instrument Flight Rules)*“ su pravila instrumentalnog letenja, prema definiciji sadržanoj u Aneksu 2 Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (10. izdanje – juli 2005);
- (d) „*VFR (Visual Flight Rules)*“ su pravila vizuelnog letenja, prema definiciji sadržanoj u Aneksu 2 Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (10. izdanje – juli 2005);
- (e) „zona naplate rutnih naknada“ obuhvata vazdušni prostor za koji je utvrđena jedinstvena troškovna osnova i jedinstvena jedinica naknade;
- (f) „zona naplate terminalnih naknada“ označava aerodrom ili grupu aerodroma za koje je utvrđena jedinstvena troškovna osnova i jedinstvena jedinica naknade;
- (g) „komercijalne operacije vazdušnog saobraćaja“ je let ili serija letova radi prevoza putnika, prtljaga, robe ili pošte za koji se plaća cijena prevoza ili zakupnina.

Član 3 Principi metoda obračuna naknada

1. Metod obračuna naknada treba da odražava, bilo direktno ili indirektno, troškove nastale u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi.
2. Troškovi rutnih usluga finansiraju se iz rutnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi.
3. Troškovi terminalnih usluga finansiraju se iz terminalnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi i/ili iz drugih prihoda, uključujući uzajamne subvencije u skladu sa propisima Zajednice.
4. Stavovi 2 i 3 ovog člana ne primjenjuju se na slučajeve izuzeća od plaćanja naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi propisane u članu 9 ove uredbe.
5. Metod naplate mora da obezbijedi transparentnost i konsultacije o troškovnim osnovama i o raspodjeli troškova na različite usluge.

Član 4 **Određivanje zona naplate**

1. Države članice određuju zone naplate u vazdušnom prostoru u njihovoj nadležnosti, u kojima se korisnicima vazdušnog prostora pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi.
2. Zone naplate definišu se u skladu sa operacijama i uslugama kontrole letenja, nakon konsultacija sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora.
3. Zona naplate rutnih naknada se prostire od nivoa zemlje do gornjeg sloja vazdušnog prostora, uključujući i taj prostor, ne dovodeći u pitanje mogućnost države članice da, nakon konsultacija sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, odredi jednu specifičnu zonu za neko složeno terminalno područje.
4. Ako zone naplate obuhvataju vazdušni prostor više od jedne države članice, te države zaključuju odgovarajuće aranžmane kako bi obezbijedile dosljednu i ujednačenu primjenu ove uredbe na taj vazdušni prostor. One će o tim aranžmanima obavijestiti Komisiju i *EUROCONTROL*.

GLAVA II **TROŠKOVI PRUŽANJA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI**

Član 5 **Prihvatljive usluge, uređaji i aktivnosti**

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi navedeni u članu 1 st. 2 i 4 ove uredbe moraju da utvrde troškove usluga u vazdušnoj plovidbi pruženih u okviru *ICAO EUR* regiona, nastale u odnosu na uređaje i usluge, u zonama naplate u njihovoj nadležnosti.

Ovi troškovi uključuju administrativne troškove, troškove obuke, izrade studija, ispitivanja i testova, troškove istraživanja i razvoja u vezi za uslugama u vazdušnoj plovidbi.

2. Države članice mogu, u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, da utvrde i sljedeće troškove:

- (a) troškove nadležnih nacionalnih organa;
- (b) troškove kompetentnih tijela (priznatih organizacija) kako je navedeno u članu 3 Uredbe o pružanju usluga;
- (c) troškove koji proizlaze iz međunarodnih ugovora.

3. Ne dovodeći u pitanje druge izvore finansiranja, u cilju ostvarivanja visokog nivoa sigurnosti, ekonomičnosti i kvaliteta usluga, naknade mogu da se koriste i za finansiranje projekata pomoći specifičnim kategorijama korisnika vazdušnog prostora i/ili pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, kako bi se poboljšala ukupna navigaciona infrastruktura, pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i korišćenje vazdušnog prostora u skladu sa odgovarajućim propisima Zajednice.

Član 6 **Obračun troškova**

1. Troškovi prihvatljivih usluga, uređaja i aktivnosti u smislu člana 5 ove uredbe moraju da se utvrde za period od 1. januara do 31. decembra, tako da budu u skladu sa finansijskim izvještajima

navedenim u članu 12 Uredbe o pružanju usluga. Međutim, jednokratni efekti koji su rezultat uvođenja Međunarodnih računovodstvenih standarda, mogu da se rasporede na period od najviše 15 godina.

2. Troškovi navedeni u stavu 1 ovog člana moraju da se raščlane na troškove osoblja, ostale operativne troškove, troškove amortizacije, troškove kapitala i posebne stavke, uključujući nepovratne poreze i plaćene carine, kao i sve ostale troškove s tim u vezi.

Troškovi osoblja uključuju bruto zarade, naknade za prekovremeni rad, doprinose na teret poslodavca na ime zdravstvenog osiguranja i osiguranja za nezaposlenost, kao i troškove penzionog fonda i druge pogodnosti.

Ostali operativni troškovi obuhvataju troškove nastale u vezi sa nabavkom dobara i usluga koja se koriste za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, posebno troškove nabavljenih usluga kao što su komunikacione usluge, troškove spoljno angažovanog osoblja, kao što su konsultanti, troškove materijala, energenata, komunalne troškove, troškove iznajmljivanja zgrada, opreme i uređaja, troškove održavanja, osiguranja i putne troškove. Kad neki pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi kupuje druge usluge u vazdušnoj plovidbi, taj pružalac usluga mora u stavku „ostali operativni troškovi“ da uključi stvarne troškove tih usluga.

Troškovi amortizacije odnose se na ukupna osnovna sredstva koja se koriste za potrebe pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi. Osnovna sredstva treba da budu amortizovana u skladu sa njihovim očekivanim vijekom trajanja, primjenjujući proporcionalni metod na istorijske troškove osnovnih sredstava koja se amortizuju. Ako sredstva pripadaju pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi na kojeg se primjenjuju programi podsticanja naveden u članu 12 stav 2 ove uredbe, prilikom računanja amortizacije sadašnji računovodstveni troškovi mogu da budu primijenjeni umesto istorijskih računovodstvenih troškova. Taj metod mora da ostane konstantan tokom amortizacionog perioda.

Trošak kapitala jednak je proizvodu:

- (a) zbira prosječne neto knjigovodstvene vrijednosti osnovnih sredstava koja koristi pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi ili koja su u izgradnji i prosječne neto sadašnje vrijednosti obrtnih sredstava koja su potrebna za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi; i
- (b) ponderisanog prosjeka kamatne stope na dugove i prinosa na kapital.

Posebne stavke uključuju jednokratne troškove u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, koji su nastali tokom godine.

3. Za potrebe stava 2 podstav (5) ovog člana, ponderacioni faktor treba da bude zasnovan na proporciji finansiranja, bilo kroz dug ili kroz sopstveni kapital. Kamatna stopa na dug mora da bude jednaka prosečnoj kamatnoj stopi na dug pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi. Kod utvrđivanja prinosa na sopstveni kapital, treba uzeti u obzir finansijski rizik pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, uzimajući kao orijentir kamatnu stopu na nacionalne obveznice. Ako se na pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi primjenjuje program podsticanja naveden u članu 12 stav 2 ove urebe, dodatna premija može da bude pridodata kako bi se obezbijedilo adekvatno uzimanje u obzir specifičnog finansijskog rizika preuzetog od strane ovog pružaoca usluga.

Ako imovina ne pripada pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi ali je uključena u obračun troškova kapitala, države članice moraju da obezbijede da se trošak kapitala te imovine ne nadoknađuje dvostruko.

Član 7 Raspodjela troškova

1. Troškovi prihvatljivih usluga, uređaja i aktivnosti u smislu člana 5 ove uredbe moraju da se raspodijele na zone naplate na transparentan način, poštujući način na koji su oni stvarno nastali.

Ako troškovi nastanu u različitim zonama naplate, iste treba raspodijeliti proporcionalno, na osnovu transparentne metodologije kakva je propisana u članu 8 ove uredbe.

2. Troškovi terminalnih usluga se odnose na sledeće usluge:

- (a) usluge aerodromske kontrole letenja, usluge letnog informisanja vazduhoplova na aerodromu uključujući savjetodavne usluge u vazdušnom saobraćaju i usluge uzbunjivanja;
- (b) usluge u vazdušnom saobraćaju u vezi sa letovima u dolasku i odlasku vazduhoplova u okviru određene udaljenosti od aerodroma, na osnovu operativnih zahtjeva;
- (c) odgovarajuću raspodjelu svih ostalih elemenata usluga u vazdušnoj plovidbi, na način da ona odražava proporcionalnu raspodjelu između rutnih i terminalnih usluga.

3. Troškovi rutnih usluga moraju da se odnose na troškove navedene u stavu 1 ovog člana, isključujući troškove navedene u stavu 2 ovog člana.

4. Ako su *VFR* letovi izuzeti u skladu sa članom 9 ove uredbe, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora troškove usluga u vazdušnoj plovidbi koji se odnose na *VFR* letove navesti odvojeno od troškova koji se odnose na *IFR* letove. Ti troškovi se mogu utvrditi metodologijom marginalnih troškova, uzimajući u obzir koristi koje *IFR* letovi imaju zahvaljujući uslugama pruženim *VFR* letovima.

Član 8 Transparentnost troškovne osnove

1. Ne dovodeći u pitanje član 18 Uredbe o pružanju usluga, države članice i/ili pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da organizuju razmjenu informacija o troškovnim osnovama, planiranim investicijama i očekivanom saobraćaju sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, ako oni to zahtijevaju. Nakon toga će podatke o svojim troškovima, utvrđenim u skladu sa članom 5 ove uredbe, na transparentan način učiniti dostupnim predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji i, ako je primjenjivo, *EUROCONTROL*-u, najmanje jednom godišnje.

2. Informacije navedene u stavu 1 ovog člana moraju da se zasnivaju na izvještajnim tabelama i detaljnim pravilima utvrđenim u Aneksu II ove uredbe ili, ako je država članica donijela odluku u skladu sa članom 1 stav 6 ove uredbe ili je nagovestila Komisiji da razmatra mogućnost da donese takvu odluku, u Aneksu III Dio 1 ove uredbe.

GLAVA III
**FINANSIRANJE PRUŽANJA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI KROZ NAKNADE
ZA PRUŽANJE USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI**

Član 9

Izuzeća od plaćanja naknada za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi

1. Države članice moraju da oslobode od obaveze plaćanja rutnih naknada:
 - (a) letove koji se obavljaju vazduhoplovima čija je maksimalna masa na polijetanju manja od dvije metričke tone;
 - (b) mješovite *VFR/IFR* letove u zonama naplate u kojima se isti obavljaju isključivo po *VFR* pravilima i gdje se za *VFR* letove ne naplaćuje nikakva naknada;
 - (c) letove koji se obavljaju isključivo radi prevoza, u službenoj misiji, vladajućeg monarha i članova njegove uže porodice, šefova država, predsjednika vlada i ministara u vladi, s tim da u ovim slučajevima u planu leta to mora da bude naznačeno odgovarajućim statusnim indikatorom;
 - (d) letove u cilju traganja i spasavanja koje je odobrio nadležan organ.
2. Države članice mogu da oslobode od obaveze plaćanja rutnih naknada:
 - (a) vojne letove koje obavljaju vojni vazduhoplovi bilo koje države;
 - (b) letove za potrebe obuke koji se obavljaju isključivo radi sticanja dozvole ili ovlašćenja članova letačke posade, ukoliko je to naznačeno u planu leta; letovi se moraju obavljati isključivo unutar vazdušnog prostora države članice koja je u pitanju; letovi ne smiju da služe za prevoz putnika i/ili tereta, kao ni za pozicioniranje, odnosno prelet vazduhoplova;
 - (c) letove koji se obavljaju isključivo u svrhu provjere opreme koja se koristi ili je namijenjena za korišćenje kao zemaljska navigaciona oprema, isključujući pozicionirajuće letove;
 - (d) letove koji se završavaju na aerodromu sa koga je vazduhoplov poletio, tokom kojih nije došlo do međuslijetanja (kružni letovi);
 - (e) *VFR* letove;
 - (f) humanitarne letove odobrene od strane odgovarajućeg nadležnog organa;
 - (g) carinske i policijske letove.
3. Države članice mogu da oslobode od plaćanja terminalnih naknada letove navedene u st. 1 i 2 ovog člana.
4. Troškovi letova koji su oslobođeni plaćanja ne uzimaju se u obzir prilikom obračunavanja jedinica naknada.

Ti troškovi se sastoje od:

- (a) troškova izuzetih *VFR* letova koji su navedeni u članu 7 stav 4 ove uredbe; i
- (b) troškova izuzetih *IFR* letova, koji treba da budu obračunati kao proizvod troškova nastalih za *IFR* letove i učešća broja izuzetih jedinica usluga (*service unit*) u odnosu na ukupan broj jedinica usluga; troškovi nastali od *IFR* letova moraju da budu jednaki ukupnim troškovima umanjnim za troškove *VFR* letova.

Države članice moraju da obezbijede da se pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi refundiraju troškovi usluga koje su pružili letovima izuzetim od plaćanja naknada.

Član 10

Obračunavanje rutnih naknada

1. Rutna naknada za određeni let, u zoni naplate rutnih naknada, mora da bude jednaka proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate rutnih naknada i broja jedinica rutnih usluga za taj let.
2. Ne dovodeći u pitanje primjenu programa podsticanja države članice u odnosu na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa članom 12 stav 2 ove uredbe, jedinica naknade u zoni naplate rutnih naknada navedena u stavu 1 ovog člana mora da se obračuna tako da se planirani troškovi usluga u vazdušnoj plovidbi podijele sa planiranim brojem naplativih jedinica rutnih usluga za relevantnu godinu. Planirani troškovi moraju da uključe i saldo koji proizlazi iz pozitivnog ili negativnog prenosa iz prethodnih godina.
3. Jedinice rutne naknade moraju da se obračunaju u skladu sa Aneksom IV ove uredbe.

Član 11

Obračunavanje terminalnih naknada

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnosti da se u skladu sa članom 3 ove uredbe terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi finansiraju iz dugih izvora, terminalna naknada za dati let u datoj zoni naplate terminalnih naknada mora biti jednaka proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate i broja jedinica terminalnih usluga za dati let.
2. Ne dovodeći u pitanje primjenu programa podsticanja države članice u odnosu na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa članom 12 stav 2 ove uredbe, jedinica naknade u zoni naplate terminalnih naknada navedena u stavu 1 ovog člana mora da se obračuna tako da se planirani troškovi usluga u vazdušnoj plovidbi podijele sa planiranim brojem naplativih jedinica terminalnih usluga za relevantnu godinu. Planirani troškovi moraju da uključe i saldo koji proizlazi iz pozitivnog ili negativnog prenosa iz prethodnih godina.
3. Jedinice terminalne naknade moraju da se obračunaju u skladu sa Aneksom V ove uredbe.

Član 12

Programi podsticanja

1. Države članice mogu da ustanove ili odobre programe podsticanja koje se sastoje od finansijskih koristi ili smetnji primjenljivih na nediskriminatoran i transparentan način, kako bi se podržala unapređenja u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi, što rezultira različitim obračunom naknada, kako je to propisano u st. 2 i 3 ovog člana. Ovi podsticaji, mogu da se primijene na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i/ili na korisnike vazdušnog prostora.
2. Ako država članica odluči da primijeni program podsticanja na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, ona će, nakon konsultacija u skladu sa članom 15 ove uredbe, unaprijed odrediti uslove za utvrđivanje maksimalne visine jedinice naknade ili prihoda za svaku godinu, tokom perioda koji nije duži od pet godina. Ovi uslovi treba da budu određeni u skladu sa planiranom visinom troškova (uključujući troškove kapitala) tokom tog perioda, a takođe mogu da odrede finansijske varijacije (bilo iznad ili ispod očekivanih troškova) na osnovu određenih aspekata rezultata pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, koji mogu da uključe efikasnost, kvalitet usluge, sprovođenje konkretnih projekata, kritične tačke ili nadležnosti ili nivo saradnje sa drugim pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi, u pogledu uzimanja u obzir uticaj mrežne.

3. Ako država članica odluči da primijeni program podsticanja na korisnike usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući noćne finansijske varijacije, ona će, nakon konsultacija u skladu sa članom 15 ove uredbe, prilagoditi naknade za nastale troškove koje su oni uzrokovali, kako bi se priznali naponi koje su ti korisnici uložili u optimizaciju korišćenja usluga u vazdušnoj plovidbi, smanjenje sveukupnih troškova tih usluga i povećanje njihove efikasnosti, posebno smanjivanjem naknada u skladu sa opremom vazduhoplova koja povećava kapacitet ili kompenzuje nepovoljnosti nastale odabirom manje opterećenih ruta.

Program podsticanja mora da bude ograničena vremenom, obimom i iznosom. Procijenjene uštede ostvarene kroz unapređenje operativne efikasnosti treba da nadoknade, najmanje, troškove podsticajnih mjera u razumnom vremenskom roku. Program treba da bude predmet redovnog preispitivanja koje uključuje predstavnike korisnika vazdušnog prostora.

4. Države članice koje su utvrdile ili odobrile programe podsticanja treba da prate odgovarajuću primjenu istih od strane pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.

Član 13

Određivanje jedinica naknade za zone naplate

1. Države članice moraju da obezbijede da se jedinice naknade utvrđuju za svaku zonu naplate na godišnjem nivou. Moraju, takođe, da obezbijede da se jedinice naknade utvrđuju unaprijed, za svaku godinu, za period koji nije duži od pet godina.

2. U slučaju neočekivanih većih promjena saobraćaja ili troškova, jedinice naknade se mogu izmijeniti tokom godine.

3. Države članice moraju da obavijeste Komisiju i *EUROCONTROL*, ako je to primjenljivo, o jedinicama naknade utvrđenim za svaku zonu naplate.

Član 14

Naplata naknada

1. Države članice mogu da naplate naknade kroz jedinstvenu naknadu po letu.

2. Korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi moraju sve naknade za usluge u vazdušnoj plovidbi da plate odmah i u cjelosti.

3. Države članice će obezbijediti efektivnu primjenu prinudnih mjera. Te mjere mogu da obuhvate uskraćivanje pružanja usluga, zadržavanje vazduhoplova, kao i druge mjere prinudne naplate u skladu sa važećim propisima.

Član 15

Transparentnost obračunskog mehanizma

1. Države članice moraju da obezbijede da se o politici obračuna naknada obavljaju redovne konsultacije sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora. U tu svrhu moraju da im dostave potrebne informacije o obračunskom mehanizmu, kao što je navedeno u Aneksu VI ove uredbe ili, ako država članica donese odluku u skladu sa članom 1 stav 6 ove uredbe, moraju da im dostave potrebne informacije, kao što je navedeno u Aneksu III Dio 2 ove uredbe, te da organizuju efikasne i transparentne konsultativne sastanke radi predavljanja tih informacija, kao i informacija

navedenih u članu 8 ove uredbe, uz prisustvo zainteresovanih pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbu člana 18 Uredbe o pružanju usluga, relevantna dokumentacija se stavlja na raspolaganje predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji, *EUROCONTROL*-u i nacionalnom nadzornom organu, tri nedelje prije održavanja konsultativnog sastanka.

GLAVA IV ZAVRŠNE ODREDBE

Član 16 Pravo na žalbu

Države članice se staraju da se odluke donijete u skladu sa ovom uredbom pravilno obrazlože i da podležu djelotvornom preispitivanju i/ili žalbenom postupku.

Član 17 Omogućavanje praćenja usaglašenosti

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da omoguće nacionalnom nadzornom organu, odnosno priznatoj organizaciji koja djeluje u njegovo ime, vršenje inspekcija (provjera) i kontrola, uključujući i posjete na licu mjesta.

Lica koja su ovi organi ovlastili imaju pravo da:

- (a) pregledaju relevantna računovodstvena dokumenata, popise imovine, inventara i svih drugih materijala koji su relevantni za utvrđivanje naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi;
- (b) uzimaju kopije ili izvode iz takvih dokumenata;
- (c) traže usmeno objašnjenje na licu mjesta;
- (d) ulaze u odgovarajuće poslovne prostorije, na zemljište ili u prevozna sredstva.

Ovakve inspekcije (provjere) i kontrole treba da budu sprovedene u skladu sa procedurama na snazi u državama članicama u okviru kojih se iste i sprovode.

Član 18 Stupanje na snagu

1. Ova uredba stupa na snagu sedmog dana nakon dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

2. Ova uredba će se primjenjivati od 1. januara 2007. godine.

Međutim, države članice mogu da odlože primjenu čl. 9, 10, 12, 13 i 14, na rutne naknade, do 1. januara 2008. godine.

Države članice mogu da odlože primjenu člana 9. i čl. 11-15, na terminalne naknade, do 1. januara 2010. godine.

Ako države članice odluče da odlože primjenu u skladu sa podstavom (2) i (3) ovog stava, o tome moraju da obavijeste Komisiju.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 6. decembra 2013. godine

Za Komisiju
Potpredsjednik
Žak BARO

ANEKS I

PROCJENA USLOVA ZA PRUŽANJE USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI NA AERODROMIMA NA KOJE SE ODNOSI ČLAN 1 STAV 6 OVE UREDBE

Sljedeći uslovi treba da budu procijenjeni u skladu sa članom 1 stav 6 ove uredbe:

1. U kojoj mjeri pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi mogu slobodno da ponude da pruže usluge u vazdušnoj plovidbi ili da odustanu od pružanja tih usluga na aerodromima:

- postojanje bilo kojih značajnih ekonomskih barijera koje spriječavaju pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi da ponudi da pruži usluge u vazdušnoj plovidbi ili da odustane od pružanja tih usluga,
- postojanje bilo kojih značajnih zakonskih barijera koje spriječavaju pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi da ponudi da pruži usluge u vazdušnoj plovidbi ili da odustane od pružanja tih usluga,
- dužina trajanja ugovora,
- postojanje procedure koja dopušta da se imovina i osoblje jednog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi prenese drugom.

2. U kojoj mjeri aerodromi mogu slobodno da odrede ko će na njima pružati usluge u vazdušnoj plovidbi, uključujući i opciju samoopsluživanja uslugama u vazdušnoj plovidbi:

- sposobnost aerodroma ili na drugi način, da se krene u pravcu samoopsluživanja uslugama u vazdušnoj plovidbi,
- postojanje zakonskih, ugovornih ili praktičnih prepreka u vezi sa mogućnošću aerodroma da promijeni pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi,
- uloga predstavnika korisnika vazdušnog prostora u procesu selekcije pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.

3. U kojoj mjeri postoji izbor pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi za koje aerodrom može da se odluči:

- postojanje strukturne rigidnosti koja ograničava efektivan izbor usluga u vazdušnoj plovidbi za aerodrome,
- dokaz o alternativnim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, uključujući i mogućnost samoopsluživanja uslugama, što aerodromu daje mogućnost izbora pri selekciji usluga u vazdušnoj plovidbi.

4. Nivo na kojem aerodromi podliježu pritiscima komercijalnih troškova ili propisa zasnovanih na podsticajima:

- da li aerodromi aktivno konkurišu na poslovima u vazduhoplovstvu,
- u kojoj mjeri se na aerodrome odnosi naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi,
- da li aerodromi posluju u konkurentnom okruženju ili pod ekonomskim podsticajima namijenjenim da limitiraju cijene ili na drugi način podstaknu smanjenje troškova.

ANEKS II

TRANSPARENTNOST TROŠKOVNE OSNOVE

1. IZVJEŠTAJNA TABELA

Države članice, kao i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, moraju da popune sljedeću izvještajnu tabelu za svaku zonu naplate koja je pod njihovom odgovornošću.

Navedene brojčane vrijednosti moraju da budu stvarne vrijednosti za godine od (n-3) do (n-1) i planirane vrijednosti za godine od (n) nadalje. Stvarni troškovi moraju da se utvrde na osnovu završnih računa. Planirani troškovi moraju da budu utvrđeni u skladu sa poslovnim planom koji se zahtijeva prema uslovima za izdavanje sertifikata pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi propisanim u članu 7 Uredbe o pružanju usluga.

Troškovi se određuju u nacionalnoj valuti.

Tabela 1
Ukupni troškovi

Organizacija:
Zona naplate:
Godina „n“:

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Specifikacija po vrstama troškova

Osoblje								
Ostali operativni troškovi								
Amortizacija								
Troškovi kapitala								
Ukupni troškovi								

Specifikacija po vrstama usluga

Upravljanje vazdušnim saobraćajem								
Komunikacija								
Navigacija								
Nadzor								
Traganje i spasavanje								
Vazduhoplovno informisanje								
Vazduhoplovno meteorološke usluge								
Troškovi nadzora								
Ostali državni troškovi								
Ukupni troškovi								

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Dodatne informacije o deviznom kursu nacionalne valute prema euru

Kurs (1 EUR =)								
----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Dodatne informacije o troškovima kapitala

Prosječna angažovana								
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

sredstva									
Od čega, prosječna stalna sredstva									
Trošak kapitala prije poreza (%)									
Prinos na kapital (%)									
Prosječna kamata na dugove (%)									

2. DODATNE INFORMACIJE

Pored navedenog, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da dostave najmanje i sljedeće informacije:

- opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovidbi, zasnovanih na popisu uređaja i usluga iz *ICAO* Regionalnog plana vazdušne plovidbe za Evropski region (*ICAO* dokument br. 7754) i opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu tih troškova između različitih zona naplate;
- opis i objašnjenje razlika između planiranih i stvarnih vrijednosti za godinu (n-1);
- opis i objašnjenje planiranih troškova za petogodišnji period zasnovanih na planu poslovanja;
- opis troškova država članica (ostali troškovi države);
- opis i objašnjenje metode koja je usvojena za obračun troškova amortizacije: istorijski troškovi ili sadašnji troškovi. Ako se koristi obračun na osnovu sadašnjih troškova, treba dostaviti uporedne podatke o istorijskim troškovima;
- obrazloženje troškova kapitala, uključujući elemente imovinske osnove;
- opis troškova za svaki aerodrom, za svaku zonu naplate terminalnih naknada; za aerodrome sa manje od 20.000 komercijalnih operacija vazdušnog prevoza godišnje za koje se obračunava prosjek tokom prethodne tri godine, troškovi mogu biti predstavljeni zbirno;
- specifikacija meteoroloških troškova sa podjelom na direktne troškove i „troškove osnovne *MET* djelatnosti“ koji se definišu kao troškovi pomoćnih uređaja i usluga koji takođe služe za meteorološke potrebe uopšteno. To uključuje opštu analizu i prognozu, osmatranje pomoću meteorološkog radara i satelita, mreže za prizemno osmatranje i visinsko mjerenje, meteorološke komunikacione sisteme, centre za obradu podataka i pomoćna istraživanja osnovne djelatnosti, obuku i administraciju;
- opis metodologije koja se koristi za raspodjelu ukupnih *MET* troškova i troškova osnovne *MET* djelatnosti za potrebe civilnog vazduhoplovstva i između zona naplate.

ANEKS III

POSEBNI ZAHTJEVI ZA TRANSPARENTNOST PRUŽANJA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI NA AERODROMIMA NA KOJE SE ODNOSI ČLAN 1 STAV 6

1. TROŠKOVI USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI

1.1. Izvještajna tabela

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da popune sljedeću izvještajnu tabelu za svaku zonu naplate terminalnih naknada koja je pod njihovom odgovornošću.

Navedene brojčane vrijednosti moraju da budu stvarne vrijednosti za godine od (n-3) do (n-1) i planirane vrijednosti za godinu (n) i naredne. Stvarni troškovi moraju da se utvrde na osnovu završnih računa. Planirani troškovi moraju da budu utvrđeni u skladu sa zahtijevanim poslovnim planom.

Troškovi se utvrđuju u nacionalnoj valuti.

Tabela 1
Ukupni troškovi

Organizacija:
Zona naplate:
Godina „n“:

	(n-3) A	(n-2) A	(n-1) A	(n) F	(n+1) F	(n+2) P	(n+3) P	(n+4) P	(n+5) P
Specifikacija po vrstama troškova									
Osoblje									
Ostali operativni troškovi									
Amortizacija									
Troškovi kapitala									
Vanredne stavke									
Ukupni troškovi									

1.2. Dodatne informacije

Pored navedenog, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da dostave, najmanje, i sljedeće informacije:

- opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovidbi, na osnovu popisa uređaja i usluga iz ICAO Regionalnog plana vazdušne plovidbe za Evropski region (ICAO dokument br. 7754);
- opis i objašnjenje razlika između planiranih i stvarnih vrijednosti, koje nisu povjerljive prirode za godinu (n-1);
- opis i objašnjenje petogodišnjih planiranih troškova i investicija u vezi sa očekivanim saobraćajem, koji nisu povjerljive prirode;
- opis i objašnjenje metode koja je usvojena za obračun troškova amortizacije: istorijski ili sadašnji troškovi;
- objašnjenje troškova kapitala.

2. FINANSIRANJE USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da dostave sljedeće informacije za svaku zonu naplate terminalnih naknada:

- opis načina na koji se troškovi pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi finansiraju.

ANEKS IV

OBRAČUN JEDINICA RUTNIH USLUGA

1. Jedinica rutne usluge obračunava se množenjem faktora razdaljine i faktora mase predmetnog vazduhoplova.
2. Faktor razdaljine se dobija tako što se brojem 100 podijeli broj pređenih kilometara u ortodromi između tačke ulaska i izlaska zone naplate, u skladu sa posljednjim poznatim planom leta, koji je predmetni vazduhoplov podnio u svrhu regulisanja protoka vazdušnog saobraćaja.
3. Ako su tačke ulaska i izlaska nekog leta u zoni naplate identične, faktor razdaljine mora da bude jednak udaljenosti po ortodromi između tih tačaka i najudaljenije tačke iz plana leta.
4. Razdaljina koja se uzima u obzir pri obračunu treba da se umanju za 20 km za svako polijetanje i za svako slijetanje na teritoriju države članice.
5. Faktor mase, izražen kao broj sa dvije decimale, predstavlja kvadratni korijen količnika dobijenog dijeljenjem metričkih tona u maksimalnoj certificovanoj masi vazduhoplova na polijetanju, koja je navedena u uvjerenju o plovidbenosti ili nekom ekvivalentnom zvaničnom dokumentu koji podnese operator vazduhoplova, sa 50. Ako ta masa nije poznata, treba koristiti poznatu masu najtežeg vazduhoplova istog tipa. Ako neki vazduhoplov ima više maksimalnih certificovanih masa na polijetanju onda treba koristiti najveću od njih. Ako neki operator vazduhoplova koristi dva ili više vazduhoplova koji su različite verzije istog tipa, za svaki vazduhoplov tog tipa treba koristiti prosjek maksimalnih masa na polijetanju svih vazduhoplova tog tipa. Obračunavanje faktora mase po tipu vazduhoplova i po operatoru vrši se najmanje jednom godišnje.

ANEKS V

OBRAČUN JEDINICE TERMINALNE USLUGE

1. Jedinica terminalne usluge mora da bude jednaka faktoru mase za predmetni vazduhoplov.
2. Faktor mase, izražen kao broj sa dvije decimale, predstavlja količnik dobijen dijeljenjem maksimalne certifikovane mase vazduhoplova na polijetanju u metričkim tonama, u skladu sa Aneksom IV tačka 5, sa brojem 50 i stepenovanjem dobijenog količnika eksponentom 0,7. Međutim, u prelaznom periodu od pet godina nakon obračuna prve jedinice terminalne naknade u skladu s ovom uredbom, navedeni eksponent mora da bude između 0,5 i 0,9.

ANEKS VI

MEHANIZAM OBRAČUNA

1. IZVEŠTAJNA TABELA

Države članice moraju da popune sljedeće izvještajne tabele za svaku zonu naplate pod njihovom odgovornošću. Takođe, države članice moraju da podnesu konsolidovanu Tabelu 1 za svaku zonu naplate pod njihovom odgovornošću. Ako zona naplate obuhvata vazdušni prostor više od jedne države članice, one treba da popune tabelu zajedno u skladu sa ugovorima navedenim u članu 4 stav 4 ove uredbe.

Navedene brojčane vrijednosti moraju da budu stvarne vrijednosti za godine od (n-3) do (n-1) i planirane vrijednosti za godine od (n) nadalje. Ukupni troškovi utvrđuju se kao zbir svih ukupnih troškova navedenih u Tabeli 1, a koji se odnose na datu zonu naplate.

Tabela 2
Obračun jedinice naknade

Organizacija:

Zona naplate:

Godina „n“:

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Jedinica naknade (u eurima)

Ukupni troškovi ¹								
Troškovi izuzetih letova								
Iznosi prenosa na godinu (n)								
Prihodi iz drugih izvora								
Naplativi troškovi								
Ukupno jedinice usluge								
Naplative jedinice usluge								
Jedinica naknade²								

¹ Kao zbir svih troškova prikazanih u Tabeli 1 koji se odnose na ovu zonu naplate (ako se određene usluge u vazdušnoj plovidbi nabavljaju od spoljnih dobavljača, u obzir se uzimaju troškovi godišnjih izdataka).

² Jedinica naknade = naplativi troškovi/naplative jedinice usluge.

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Jedinica naknade (u nacionalnoj valuti)

Kurs (1 EUR =)								
Jedinica naknade								

(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)	(n+1)	(n+2)	(n+3)	(n+4)	(n+5)
A	A	A	F	F	P	P	P	P

Saldo za prenos (u nacionalnoj valuti)

Naknade fakturisane korisnicima								
Stvarni ukupni troškovi								
Prihodi iz drugih izvora								
Stvarni troškovi izuzetih letova								
Iznosi prenosa na godinu (n)								
Saldo godine (n)								

2. DODATNE INFORMACIJE

Pored navedenog, države članice moraju da prikupe i dostave najmanje i sljedeće informacije:

- opis i obrazloženje za uspostavljanje različitih zona naplate, posebno u pogledu zona naplate terminalnih naknada i mogućih uzajamnih subvencija između aerodroma;
- opis i objašnjenje obračuna planiranih naplativih jedinica usluge;
- opis i obrazloženje korišćene metodologije za regulisanja salda usljed pozitivnog ili negativnog prenosa sredstava iz prethodnih godina;
- opis politike izuzeća i opis finansijskih sredstava za pokriće troškova u vezi sa istim;
- opis prihoda iz drugih izvora ako postoje;
- opis i obrazloženje podsticajnih mjera koje se primjenjuju na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i, posebno, modaliteta koji se primjenjuju u utvrđivanju zakonskih uslova na nivou jedinice naknada. Opis i objašnjenje ciljeva u smislu planiranih rezultata i načina njihovog uzimanja u obzir prilikom utvrđivanja maksimalnih jedinica naknade;
- opis planova pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi sa ciljem ispunjenja planiranih zahteva i ciljeva efikasnosti;
- opis i objašnjenje podsticajnih mjera koje se primjenjuju na korisnike usluga u vazdušnoj plovidbi.

**Uredba Komisije (EU) br. 1191/2010
od 16. decembra 2010. godine**

**kojom se mijenja i dopunjuje Uredba Komisije (EZ) br. 1794/2006 od 6. decembra 2006.
godine koja propisuje zajednički metod obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi**

Član 1

Izmjene i dopune Uredbe (EZ) br. 1794/2006

Uredba (EZ) br. 1794/2006 mijenja se i dopunjuje, kako slijedi:

1) Član 1 se mijenja i dopunjuje na sljedeći način:

(a) stav 1 mijenja se sljedećim:

„1. Ovom uredbom propisuju se neophodne mjere za razvijanje zajedničkog metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi koja je u skladu sa *EUROCONTROL*-ovim sistemom rutnih naknada.”

(b) stavovi 5 i 6 mijenjaju se sljedećim:

„5. Države članice na koje se primjenjuje član 1 stav 3 treća rečenica Uredbe komisije (EU) br. 691/2010, mogu da odluče da ne primijene ovu uredbu na usluge u vazdušnoj plovidbi na aerodromima sa manje od 50.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, bez obzira na maksimalnu masu na polijetanju i broj putničkih sjedišta.

Države članice moraju da obavijeste Komisiju o toj odluci. Komisija će periodično objavljivati ažuriranu listu onih aerodroma na koje su države članice odlučile da ne primijene ovu uredbu na usluge u vazdušnoj plovidbi.

6. U odnosu na usluge u vazdušnoj plovidbi koje se pružaju na aerodromima sa manje od 150.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, bez obzira na maksimalnu masu na polijetanju i broj putničkih sjedišta, države članice mogu, prije svakog referentnog perioda navedenog u članu 11 stav 3(d) Uredbe (EZ) br. 594/2004, da odluče da ne urade ništa od sledećeg:

- (a) obračunavaju utvrđene troškove u skladu sa članom 6 ove uredbe;
- (b) obračunavaju terminalne naknade kao što je propisano u članu 11 ove uredbe;
- (c) utvrđuju jedinice terminalnih naknada kao što je propisano u članu 13 ove uredbe.

Podstav (1) ovog stava se primjenjuje ne dovodeći u pitanje principe navedene u čl. 14 i 15 Uredbe (EZ) br. 550/2004 i na isti se primjenjuje član 1 stav 3 treća rečenica Uredbe Komisije (EU) br. 691/2010.

Države članice koje odluče da ne primijene odredbe navedene u podstavu (1) ovog stava treba da sprovedu detaljnu procjenu nivoa usaglašenosti sa uslovima propisanim u Aneksu I ove uredbe. Ta procjena treba da uključi i konsultacije sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora.

Ove države članice treba da podnesu detaljan izvještaj Komisiji o procjeni sprovedenoj u skladu sa podstavom (3) ovog stava. Taj izvještaj treba da sadrži dokaze, uključujući i rezultate konsultacija sa korisnicima, kao i sveobuhvatno obrazloženje zaključaka države članice.

Nakon konsultacija sa odnosnom državom članicom, Komisija može da utvrdi da uslovi koji su navedeni u Aneksu I ove uredbe nisu ispunjeni i može, najkasnije dva mjeseca od prijema izvještaja, da zahtijeva da država članica ponovo sprovede procjenu shodno izmijenjenim uslovima.

Ako Komisija donese takvu odluku, ona mora da odredi koji dio (djelovi) procjene treba da budu izmijenjeni i da navede razloge za to.

Ako Komisija zahtijeva izmjenu procjene, odnosna država članica mora da podnese izvještaj o zaključcima izmijenjene procjene u roku od dva mjeseca od prijema zahteva Komisije.

Konačan izvještaj treba da bude objavljen i važi tokom trajanja referentnog perioda na koji se odnosi.”

2) u članu 2 dodaju se sljedeće tačke:

„(h) utvrđeni troškovi su troškovi unaprijed određeni od strane države članice u skladu sa članom 15 stav 2(a) Uredbe (EZ) br. 550/2004;

(i) referentni period obuhvata referentni period programa efikasnosti propisan članom 11 stav 3(d) Uredbe (EZ) br. 549/2004;

(j) komercijalne operacije vazdušnog saobraćaja obuhvataju ukupan zbir polijetanja i slijetanja komercijalnog vazdušnog saobraćaja, izračunat kao trogodišnji prosjek godina koje su prethodile usvajanju planova efikasnosti propisanih članom 12 Uredbe (EU) br. 691/2010;

(k) ostali prihodi su prihodi stečeni od javnih vlasti ili prihodi od komercijalnih aktivnosti i/ili, u slučaju terminalnih naknada, prihodi ostavreni na osnovu sporazuma ili ugovora između pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i operatora aerodroma koji imaju koristi od pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u pogledu visine jedinice naknade.”

3) u članu 3, st. 1, 2 i 3 mijenjaju se sljedećim:

„1. Metod obračuna naknada mora da bude u skladu sa principima propisanim članom 15 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

2. Utvrđeni troškovi rutnih usluga u vazdušnoj plovidbi se finansiraju iz rutnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa odredbama Glave III ove uredbe i/ili iz ostalih prihoda.

3. Utvrđeni troškovi terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi se finansiraju iz terminalnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi, u skladu sa odredbama Glave III ove uredbe i/ili iz ostalih prihoda. Ovo može da uključi uzajamne subvencije odobrene u skladu sa propisom Unije.”

4) u članu 4, st. 3 i 4 mijenjaju se sljedećim:

„3. Zona naplate rutne naknade se prostire od nivoa zemlje do gornjeg sloja vazdušnog prostora, uključujući i taj prostor. Države članice mogu da uspostave jednu specifičnu zonu za neko složeno terminalno područje u okviru zone naplate.

4. Ako zone naplate obuhvataju vazdušni prostor više od jedne države članice, što za posledicu može da ima uspostavljanje zajedničke zone naplate u funkcionalnom bloku vazdušnog prostora, te države članice moraju da obezbijede dosljednu i ujednačenu primjenu ove uredbe na taj vazdušni prostor u najvećoj mogućoj mjeri.

Ako nije moguća ujednačena primjena ove uredbe na odnosni vazdušni prostor, države članice moraju o tim razlikama u primjeni ove uredbe, na transparentan način, da informišu korisnike i da o tome obavijeste Komisiju i *EUROCONTROL*.”

5) u članu 5, st. 2 i 3 mijenjaju se sljedećim:

„2. Države članice mogu da utvrde sljedeće troškove, kao utvrđene troškove, u skladu sa članom 15 stav 2(a) Uredbe (EZ) br. 550/2004, ako su oni nastali kao rezultat pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi:

- (a) troškove nadležnih nacionalnih organa;
- (b) troškove kompetentnih tijela (priznatih organizacija) kako je navedeno u članu 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004;
- (c) troškove koji proizlaze iz međunarodnih ugovora.

3. U skladu sa članom 15a stav 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004, ne dovodeći u pitanje druge izvore finansiranja i u skladu sa propisom Unije, dio prihoda ostvaren od naknada može da se koristi za finansiranje zajedničkih projekata za funkcije u vezi sa mrežom (*network-related functions*), koje su od naročitog značaja za poboljšanje sveukupne efikasnosti u upravljanju vazdušnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovidbi u Evropi. U takvim slučajevima, države članice treba da obezbijede da je uspostavljena sveobuhvatna i transparentna računovodstvena praksa, tako da se obezbijedi da se korisnicima vazdušnog prostora ne naplaćuje duplo. Oni utvrđeni troškovi kojima se finansiraju zajednički projekti moraju da budu jasno identifikovani u skladu sa Aneksom II ove uredbe.”

6) član 6 mijenja se i dopunjuje na sljedeći način:

(a) stav 1 mijenja se sljedećim:

„1. Utvrđeni troškovi i stvarni troškovi uključuju i troškove u vezi sa prihvatljivim uslugama, uređajima i aktivnostima u skladu sa članom 5 ove uredbe i ustanovljeni su u skladu sa računovodstvenim standardima navedenim u članu 12 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

Jednokratni efekti koji su rezultat uvođenja Međunarodnih računovodstvenih standarda mogu da se rasporede na period od najviše 15 godina.

Ne dovodeći u pitanje čl. 16 i 18 Uredbe (EU) br. 691/2010, utvrđeni troškovi se određuju prije početka svakog referentnog perioda, kao stavka planova efikasnosti, u skladu sa članom 11 Uredbe (EZ) br. 549/2010 i članom 10 stav 3(b) Uredbe (EU) br. 691/2010, za svaku kalendarsku godinu tokom referentnog perioda, kako u realnim tako i u nominalnim vrednostima. Jedinice naknade treba da se obračunaju na osnovu troškova izraženih u nominalnim vrednostima. Za svaku godinu tokom referentnog perioda, razlika između utvrđenih troškova izraženih u nominalnim vrednostima prije referentnog perioda i utvrđenih troškova korigovanih na osnovu stvarne stope inflacije zabilježene od strane Komisije (*Eurostat*) za datu godinu, treba da bude prenesena na godinu, ne kasnije od godine $n+2$.

Utvrđeni troškovi i stvarni troškovi se određuju u nacionalnoj valuti. Ako je zajednička zona naplate sa jedinstvenom jedinicom naknade utvrđena za funkcionalni blok vazdušnog prostora, odnosno države članice moraju da obezbijede konverziju nacionalnih troškova u euro ili u nacionalnu valutu jedne od tih država članica, na način da bude obezbijeđen transparentan obračun jedinstvene jedinice naknade, u skladu sa članom 13 stav 1 podstav (1) ove uredbe. Te države članice treba da obavijeste Komisiju i *EUROCONTROL* o tome.”

b) stav 2 mijenja se i dopunjuje na sljedeći način:

(i) podstav (2) mijenja se sljedećim:

„Troškovi osoblja uključuju bruto zarade, naknade za prekovremeni rad, doprinose na teret poslodavca na ime zdravstvenog osiguranja i osiguranja za nezaposlenost, kao i troškove penzionog fonda i druge naknade. Penzioni troškovi se mogu obračunati korišćenjem razumnih pretpostavki u skladu sa izvršenjem plana doprinosa ili nacionalnim propisima, shodno mogućnosti primjene. Te pretpostavke treba da budu detaljno obrazložene u nacionalnom planu efikasnosti.”

(ii) podstav (4) i (5) mijenjaju se sljedećim:

„Troškovi amortizacije odnose se na ukupna osnovna sredstva koja se koriste za potrebe pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi. Osnovna sredstva treba da budu amortizovana u skladu sa njihovim očekivanim vijekom trajanja, primjenjujući proporcionalni metod na istorijske troškove osnovnih sredstava koja se amortizuju. Računovodstvo istorijskih ili sadašnjih troškova se može primijeniti na izračunavanje amortizacije. Metodologija se ne smije mijenjati tokom amortizacionog perioda i mora da bude u skladu sa primijenjenim troškovima kapitala. Ako se primjenjuju sadašnji računovodstveni troškovi, moraju se prikazati i odgovarajući istorijski troškovi kako bi se omogućilo poređenje i procena.

Trošak kapitala jednak je proizvodu:

- (a) zbira prosječne neto knjigovodstvene vrijednosti osnovnih sredstava i mogućih ispravki (otpisa) ukupnih sredstava koja su određena od strane nacionalnog nadzornog tijela i koja su u upotrebi ili u izgradnji od strane pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i prosječne vrijednosti neto obrtnih sredstava, isključujući obračun kamate, koja su potrebna za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi; i
- (b) ponderisanog prosjeka kamatne stope na dugove i prinosa na kapital. Za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi koji nemaju sopstveni kapital, ponderisani prosjek se izračunava na osnovu prinosa primijenjenog na razliku ukupnih sredstava navedenih u tački (a) i dugova.

Posebne stavke uključuju jednokratne troškove nastale u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi tokom iste godine.

Svaka ispravka koja koja nije u skladu sa odredbama Međunarodnih računovostvenih standarda mora biti navedena u nacionalnom planu učinaka za potrebe razmatranja od strane Evropske komisije i u pratećim informacijama koje se dostavljaju u skladu sa Dodatkom II. ove uredbe.”

c) u stavu 3, podstav (1) mijenja se sljedećim:

„Za potrebe stava 2 podstav (5) ovog člana ponderacioni faktor treba da bude zasnovan na proporciji finansiranja, bilo kroz dug ili kroz sopstveni kapital. Kamatna stopa na dug mora da bude jednaka prosječnoj kamatnoj stopi na dug pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi. Prinos na sopstveni kapital mora da bude utvrđen na osnovu finansijskog rizika koji snosi pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi.”

7) u članu 7, u podstavu (2) dodaje se sljedeći podstav:

„Za potrebe tačke (b) podstav (1), države članice moraju, prije početka svakog referentnog perioda, da definišu kriterijume koji se koriste za raspodjelu troškova na terminalne i rutne usluge za svaki aerodrom i da Komisiju informišu o tome.”

8) član 8 mijenja se sljedećim:

„Član 8

Transparentnost troškovne osnove i mehanizma obračuna naknada

1. Države članice će najmanje šest mjeseci prije početka referentnog perioda, ponuditi predstavnicima korisnika vazdušnog prostora konsultacije u vezi sa utvrđenim troškovima, planiranim investicijama, planiranim jedinicama usluge, politikom obračuna i rezultirajućim jedinicama naknade, u saradnji sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi. Države članice će, na transparentan način, informacije o nacionalnim troškovima i troškovima funkcionalnih blokova vazdušnog prostora, utvrđenim u skladu sa članom 5 ove uredbe, kao i odnosnim jedinicama naknade, učiniti dostupnim predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji i *EUROCONTROL*-u, gde je to primjenljivo.

Tokom referentnog perioda, države članice moraju, na godišnjem nivou, da ponude konsultacije predstavnicima korisnika vazdušnog prostora o bilo kakvom odstupanju od plana, posebno u vezi sa:

- (a) stvarnim saobraćajem i troškovima u poređenju sa planiranim saobraćajem i utvrđenim troškovima;
- (b) primjenom mehanizma podjele rizika propisanog u članu 11a ove uredbe;
- (c) programom podsticanja propisanim u članu 12 ove uredbe.

Konsultacije mogu da budu organizovane na regionalnom nivou. Predstavnicima korisnika vazdušnog prostora zadržavaju pravo da zahtijevaju dodatne konsultacije. Konsultacije korisnika moraju, takođe, da budu organizovane sistematično nakon pokretanja mehanizma za upozoravanje koji proizvodi izmjenu jedinice naknade.

2. Informacije navedene u stavu 1 ovog člana moraju da se zasnivaju na izvještajnim tabelama i detaljnim pravilima utvrđenim u Aneksu II i VI ove uredbe ili, ako je država članica na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora donijela odluku da ne obračunava utvđene troškove ili terminalne naknade ili da ne utvrđuje jedinice terminalne naknade u skladu sa članom 1 stav 6 ove uredbe, informacije na koje upućuje stav 1 moraju da se zasnivaju na izvještajnim tabelama i detaljnim pravilima navedenim u Dodatku III ove uredbe. Relevantna dokumenta moraju da budu dostupna predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji, *EUROCONTROL*-u i nacionalnim nadzornim organima, tri nedelje prije održavanja konsultacija. Za godišnje konsultacije na koje upućuje stav 1 podstav (2) ovog člana relevantna dokumentacija mora da bude dostupna predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji, *EUROCONTROL*-u i nacionalnim nadzornim organima svake godine, najkasnije do 1. novembra.”

9) Član 9 mijenja se i dopunjuje na sljedeći način:

(a) u stavu 1, tačka (c) mijenja se sljedećom:

„(c) letove koji se obavljaju isključivo radi prevoza, u službenoj misiji, vladajućeg monarha i članova njegove uže porodice, šefova država, predsjednika vlada i ministara u vladi, s tim da u ovim slučajevima izuzeće mora da bude naznačeno odgovarajućim statusnim indikatorom ili napomenom u planu leta;”

(b) stav 4 mijenja se i dopunjuje na sljedeći način:

(i) briše se podstav (1);

(ii) u podstavu (2), uvodna rečenica se zamjenjuje sljedećom:

„Troškovi letova koji su oslobođeni plaćanja sastoje se od:”

10) članovi 10 i 11 mijenjaju se sljedećim:

„Član 10

Obračunavanje rutnih naknada

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnost da se u skladu sa članom 3 stav 2 ove uredbe rutne usluge u vazdušnoj plovidbi finansiraju iz drugih prihoda, rutna naknada za određeni let, u određenoj zoni naplate rutnih naknada, mora da bude jednaka proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate rutnih naknada i broja jedinica rutnih usluga za taj let.

2. Jedinica naknade i jedinice rutne usluge moraju da se obračunaju u skladu sa Aneksom IV ove uredbe.

Član 11

Obračunavanje terminalnih naknada

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnost da se u skladu sa članom 3 stav 3 ove uredbe terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi finansiraju iz drugih prihoda, terminalna naknada za određeni let u određenoj zoni naplate terminalnih naknada mora da bude jednaka proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate terminalnih naknada i broja jedinica terminalnih usluga za taj let. U svrhu naplate naknada, let u dolasku i odlasku se računa kao jedan let. Jedinica koja se koristi u obračunu će biti ili let u dolasku ili u odlasku.

2. Jedinica naknade i jedinice terminalne usluge moraju da se obračunaju u skladu sa Aneksom V ove uredbe.”

11) dodaje se član 11a koji glasi:

„Član 11a Podjela rizika

1. Ovim članom se propisuje mehanizam podjele rizika saobraćaja i troškova. Primjenjuje se u skladu sa principima navedenim u članu 11 Uredbe (EU) br. 691/2010.

2. Sledeći troškovi neće biti uzeti u obzir pri podjeli rizika saobraćaja i treba da budu nadoknađeni bez obzira na razvoj saobraćaja:

- (a) utvrđeni troškovi određeni primjenom člana 5 stav 2 ove uredbe sa izuzetkom sporazuma koji se odnose na prekogranično pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju;
- (b) utvrđeni troškovi pružalaca meteoroloških usluga;
- (c) odobren prenos iz prethodne godine ili referentnog perioda i bonusi ili penali koji proizlaze iz programa podsticanja;
- (d) negativni ili pozitivni prenosi koji su rezultat promjena u saobraćaju, koji treba da budu nadoknađeni najkasnije u godini n+2.

Pored toga, države članice mogu da izuzmu od podjele rizika saobraćaja utvrđene troškove pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi kojima je dozvoljeno da pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi bez sertifikacije, u skladu sa članom 7 stav 5 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

3. Ako tokom date godine, stvarni broj jedinica usluga ne premašuje ili pada ispod planiranog broja ustanovljenog na početku referentnog perioda za više od 2%, dodatni prihod ili gubitak prihoda pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na utvrđene troškove neće se prenositi.

4. Ako tokom date godine n, stvarni broj jedinica usluga premašuje planirani broj ustanovljen na početku referentnog perioda za više od 2%, najmanje 70% od dodatnih prihoda koje je ostvario odnosni pružalac (pružaoci) usluga u vazdušnoj plovidbi koji premašuje 2% razlike između

stvarnog broja jedinica usluga i planiranog u odnosu na utvrđene troškove, treba da bude vraćen korisnicima vazdušnog prostora, najkasnije u godini $n+2$.

Ako tokom date godine n , stvarni broj jedinica usluga padne ispod planiranog broja ustanovljenog na početku referentnog perioda za više od 2%, najviše 70% gubitka prihoda koji ostvari odnosni pružalac (pružaoci) usluga u vazdušnoj plovidbi koji premašuje 2% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i planiranog u odnosu na utvrđene troškove snose, u principu, korisnici vazdušnog prostora, najkasnije u godini $n+2$. Međutim, države članice mogu da odluče da produže period prenosa ovakvih gubitaka prihoda na nekoliko godina u cilju očuvanja stabilnosti jedinice naknade.

5. Raspodjela rizika saobraćaja navedena u stavu 4 ovog člana treba da bude ustanovljena kroz nacionalni plan efikasnosti ili plan efikasnosti funkcionalnog bloka vazdušnog prostora za cijeli referentni period, u skladu sa konsultacijama navedenim u članu 8 ove uredbe.

6. Ako je tokom date godine n , stvarni broj jedinica usluga manji od 90% od planiranog broja ustanovljenog na početku referentnog perioda, pun iznos gubitka prihoda koji ostvari odnosni pružalac (pružaoci) usluga u vazdušnoj plovidbi koji premašuje 10% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i planiranog, u odnosu na utvrđene troškove snose, u principu, korisnici vazdušnog prostora, najkasnije u godini $n+2$. Međutim, države članice mogu da odluče da produže period prenosa ovakvih gubitaka prihoda na nekoliko godina u cilju očuvanja stabilnosti jedinice naknade.

Ako tokom date godine n , stvarni broj jedinica usluga premaši 110% planiranog broja ustanovljenog na početku referentnog perioda, pun iznos dodatnih prihoda koje je ostvario odnosni pružalac (pružaoci) usluga u vazdušnoj plovidbi koji premašuje 10% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i planiranog, u odnosu na utvrđene troškove, treba da bude vraćen korisnicima vazdušnog saobraćaja u godini $n+2$.

7. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, bez sopstvenog kapitala ili sa sopstvenim kapitalom koji ne prelazi 5% ukupnih obaveza na dan 31. decembra 2011. godine, mogu da budu izuzeti od podjele rizika saobraćaja tokom prvog referentnog perioda, da bi se omogućilo dostizanje nižeg učešća duga u finansiranju. Ti pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji su izuzeti od podjele rizika saobraćaja treba da budu navedeni u planu efikasnosti, radi razmatranja od strane Komisije, kao i u dodatnim informacijama koje dostavljaju države članice u skladu sa Aneksom II ove uredbe. Države članice treba da opišu i obrazlože mjere planirane za postizanje nižeg učešća duga u finansiranju i njihov vremenski raspored.

8. Sljedeći principi se primjenjuju na mehanizam podjele rizika troškova:

- (a) ako tokom cijelog referentnog perioda stvarni troškovi padaju ispod troškova utvrđenih na početku referentnog perioda, nastalu razliku zadržava odnosni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentno tijelo (priznata organizacija);
- (b) ako tokom cijelog referentnog perioda stvarni troškovi premašuju troškove utvrđene na početku referentnog perioda, nastalu razliku snosi odnosni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentno tijelo (priznata organizacija), ne dovodeći u pitanje pokretanje mehanizma za upozoravanja u skladu sa članom 18 Uredbe (EU) br. 691/2010;
- (c) tačke (a) i (b) mogu da se ne primijene na razliku između stvarnih i utvrđenih troškova za koju se može smatrati da nije pod kontrolom pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentnih tijela (priznatih organizacija), kao rezultat sledećeg:
 - (i) nepredviđenih promjena nacionalnih penzionih propisa i propisa računovodstvenog obračuna penzije;
 - (ii) nepredviđenih promjena nacionalnih poreskih zakona;

- (iii) nepredviđenih i novih stavki troškova koji nisu pokriveni nacionalnim planom učinka ali se zahtevaju zakonom;
- (iv) nepredviđenih promjena u troškovima ili prihodima po osnovu međunarodnih ugovora;
- (v) značajnih promjena kreditnih kamatnih stopa.

Ne dovodeći u pitanje član 6 stav 1 podstav (3) ove uredbe, listu nekontrolisanih faktora troškova utvrđuje nacionalni nadzorni organ sa liste navedene u podtačkama od (i)-(v) podstava (1) i ista treba da bude dio plana efikasnosti.

Ako su tokom cijelog referentnog perioda stvarni troškovi niži od troškova utvrđenih na početku referentnog perioda, nastala razlika će biti vraćena korisnicima vazdušnog prostora kroz prenos u naredni referentni period.

Ako tokom cijelog referentnog perioda stvarni troškovi prelaze troškove utvrđene na početku referentnog perioda, nastala razlika će biti prenijeta na korisnike vazdušnog prostora kroz prenos u naredni period. Nacionalni nadzorni organ mora izričito da se saglasi sa prenosom, nakon što utvrdi da je:

- (i) razlika stvarnih troškova naspram utvrđenih troškova zapravo rezultat razvoja koji je izvan uticaja odnosnog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, države članice ili kompetentnog tijela (priznate organizacije);
- (ii) razlika u troškovima prenijeta na korisnike posebno identifikovana i kategorizovana.

Preneseni iznos mora da bude naveden po činionicima i opisan u dodatnim informacijama koje se dostavljaju u skladu sa Aneksom VI ove uredbe.”

12) u članu 12, st. 1, 2 i 3 mijenjaju se sljedećim:

„1. Države članice, na nacionalnom nivou ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora mogu, na nediskriminatornoj i transparentnoj osnovi, da ustanove ili odobre programe podsticanja kako bi se podržala unapređenja u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi ili smanjili uticaji vazduhoplovstva na životnu sredinu, što rezultira različitim obračunom naknada, u skladu sa st. 2 i 3 ovog člana. Ovi podsticaji mogu da se primjene na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi i/ili na korisnike vazdušnog prostora.

2. U skladu sa članom 11 Uredbe (EU) br. 691/2010, države članice, na nacionalnom nivou ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora mogu da usvoje finansijske podsticaje za dostizanje ciljeva efikasnosti od strane odnosnih pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi. Jedinica naknade može da bude prilagođena da obezbijedi bonus ili penale u skladu sa stvarnim nivoom efikasnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na relevantni cilj. Takvi bonusi ili penali treba da budu primijenjeni jedino ako promjene efikasnosti imaju bitan uticaj na korisnike. Nivo bonusa i penala koji se primjenjuju treba da bude primjeren ciljevima koji treba da se postignu i ostvarene efikasnosti. Nivo promjene efikasnosti i primijenjenog nivoa bonusa i penala treba da bude utvrđen nakon ponude za konsultacije u skladu sa članom 8 ove uredbe i uspostavljen nacionalnim planom ili planom učinaka funkcionalnog bloka vazdušnog prostora.

3. Ako država članica odluči da primijeni program podsticanja na korisnike usluga u vazdušnoj plovidbi, ona će, nakon ponude za konsultacije u skladu sa članom 8 ove uredbe, prilagoditi naknade prema njima, kako bi one odrazile napore koje su ti korisnici uložili, posebno u pogledu:

- (a) optimizacije korišćenja usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (b) smanjenja uticaja letenja na životnu sredinu;

- (c) smanjenja sveukupnih troškova usluga u vazdušnoj plovidbi i povećanja njihove efikasnosti, posebno smanjivanjem ili prilagođavanjem naknada u skladu sa opremom vazduhoplova koja povećava kapacitet ili neutralizuje nepovoljnosti nastale izborom manje opterećenih ruta;
- (d) ubrzavanja razvoja *SESAR ATM* mogućnosti.”

13) Član 13 mijenja se i dopunjuje na sljedeći način:

(a) stavovi 1 i 2 mijenjaju se sljedećim:

„1. Države članice moraju da obezbijede da se jedinice naknade utvrđuju za svaku zonu naplate na godišnjem nivou.

Jedinice naknade se utvrđuju u nacionalnoj valuti. Ako države članice koje čine dio funkcionalnog bloka vazdušnog prostora odluče da utvrde zajedničku zonu naplate sa jednom jedinicom naknade, ta jedinica naknade se izražava u eurima ili u nacionalnoj valuti jedne od tih država članica. Države članice koje su u pitanju treba da obavijeste Komisiju i *EUROCONTROL* o primijenjenoj valuti.

2. U skladu sa članom 11 stav 4(e) Uredbe (EZ) br. 549/2004 i članom 18 Uredbe (EU) br. 691/2010, jedinice naknade mogu da budu izmijenjene u toku godine, ako je pokrenut mehanizam za upozoravanje.”

(b) dodaje se stav 4:

„4. Tokom prve godine referentnog perioda, jedinice naknade treba da se izračunavaju na osnovu plana efikasnosti odnosno države članice ili funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, dostavljenog do 1. novembra, u godini koja prethodi početku referentnog perioda. Ako su planovi efikasnosti usvojeni poslije 1. novembra u godini koja prethodi početku referentnog perioda, jedinice naknade treba da budu ponovo izračunate, ukoliko je to potrebno, na osnovu konačnog usvojenog plana ili primijenjenih korektivnih mera.”

14) u članu 14, stav 1 mijenja se sljedećim:

„1. Države članice mogu naplaćivati naknade kroz jednu naknadu po letu. Ako su naknade fakturisane i naplaćene na regionalnom nivou, valuta naplate može da bude euro i administrativna jedinica naknade koja nadoknađuje fakturisanje i naplatu troškova može biti dodata na odnosnu jedinicu naknade.”

15) član 15 se briše.

16) u članu 17 se uvodni dio podstava (1) mijenja sljedećim:

„Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da omoguće nacionalnom nadzornom organu, odnosno kompetentnom tijelu koje djeluje u njegovo ime, vršenje inspekcija (provjera) ili kontrola, uključujući i posjete na licu mjesta. Ovlašćena lica imaju pravo da:”

17) član 17a se dodaje i glasi:

„Član 17a
Preispitivanja

Preispitivanja programa efikasnosti od strane Komisije u skladu sa članom 24 Uredbe (EU) br. 691/2010 treba da uključi mehanizam podjele rizika propisan članom 11a ove uredbe, progama podsticanja propisane članom 12 ove uredbe, kao i njihov uticaj i djelotvornost u ostvarivanju postavljenih ciljeva efikasnosti.”

18) Aneksi I-VI se mijenjaju i dopunjuju u skladu sa Anekom ove uredbe.

Član 2
Prelazne odredbe

One države članice koje imaju nacionalne propise koji su na snazi prije 8. jula 2010. godine koji utvrđuju smanjenje jedinice naknade preko evropskih ciljeva ustanovljenih u skladu sa Uredbom (EU) br. 691/2010, mogu da izuzmu svoje pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi od primjene člana 11a stav 3 Uredbe (EZ) br. 1794/2006. Ovo izuzeće je primjenljivo u periodu u kojem nacionalni propisi smanjuju jedinicu naknade, ali ne nakon završetka prvog referentnog perioda u 2014. godini. Države članice treba da informišu Komisiju i *EUROCONTROL* o takvim izuzecima.

Države članice mogu da odluče da ne primijene odredbe Uredbe (EZ) br. 1794/2006 izmijenjene i dopunjene ovom uredbom na terminalne naknade do 31. decembra 2014. godine. One treba da obavijeste Komisiju o tome. Ako države članice izuzmu terminalne naknade od primijene odredaba ove uredbe, ukupni troškovi pružanja terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi mogu da budu nadoknađeni do 31. decembra 2014. godine.

Član 3
Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu trećeg dana od dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Primjenjivaće se na troškove usluga u vazdušnoj plovidbi, naknade i jedinice naknade od 2012. godine.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 16. decembra 2010. godine

Za Komisiju
Predsjednik
Žoze Manuel BAROZO

ANEKS

Aneksi I-VI mijenjaju se i dopunjuju na sljedeći način:

1) U Aneksu I dodaje se tačka 5:

„5. Ako postoji više od 150.000 komercijalnih operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, procjene navedne u tač. 1-4 treba da budu primijenjene na svakom pojedinačnom aerodromu.”

2) Aneks II mijenja se sljedećim:

„ANEKS II TRANSPARENTNOST TROŠKOVA

1. IZVJEŠTAJNA TABELA

Države članice, kao i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, moraju da popune izvještajne tabele za svaku zonu naplate koja je pod njihovom odgovornošću i za svaki referentni period. Države članice moraju, takođe, da obezbijede konsolidovane izvještajne tabele za svaku zonu naplate pod njihovom odgovornošću.

Konsolidovane tabele moraju da budu popunjene za sve aerodrome na koje se odnosi ova uredba.

Ako zona naplate obuhvata vazdušni prostor više od jedne države članice, one moraju da popune tabele zajednički, u skladu sa ugovorima navedenim u članu 4. stav 4. ove uredbe.

Stvarni troškovi moraju da budu ustanovljeni na bazi završnih računa. Troškovi moraju da budu ustanovljeni u skladu sa zahtijevanim i usvojenim poslovnim planom i iskazani u valuti u kojoj su ustanovljeni, u skladu sa članom 6 stav 1 podstav (4) ove uredbe.

Kako bi se Komisiji omogućilo uspostavljanje evropskih ciljeva efikasnosti i bez uticaja na planove efikasnosti koji se usvajaju na nacionalnom nivou ili nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, države članice kao i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da popune ove izvještajne tabele sa preliminarnim planskim iznosima, osamnaest mjeseci prije početka referentnog perioda.

Tabela 1 – Ukupni troškovi

Naziv zone naplate Naziv entiteta						Referentni period: N - (N+4)				
Utvrđeni troškovi						Stvarni troškovi				
N N+1 N+2 N+3 N+4						N N+1 N+2 N+3 N+4				
Specifikacija troškova Specifikacija po vrstama troškova (u nominalnom izrazu)										
Zaposleni										
Ostali operativni troškovi										
Amortizacija										
Troškovi kapitala										
Vanredne stavke										
Ukupni troškovi										
Ukupno % n/n-1										
Zaposleni % n/n-1										
Ostali op. troš. % n/n-1										
Specifikacija po vrstama usluga (u nominalnom izrazu)										
Upravljanje vazd. saobraćajem										
Komunikacija										
Navigacija										
Nadzor										
Traganje i spasavanje										
Vazduhoplovno informisanje										
Vazduhoplovno met. usluge										
Troškovi nadzora										
Ostali troškovi države										
Ukupni troškovi										
Ukupno % n/n-1										
ATM % n/n-1										
CNS % n/n-1										
Dodatne informacije o troškovima kapitala i troškovima zajedničkih projekata (u nominalnom izrazu)										
Prosječna imovinska osnova										
Neto knjig. vrij. stalne imovine										
Ispravka ukupne imovine										
Neto obrtna imovina										
Ukupna imovinska osnova										
Trošak kapitala %										
Troš. kapitala prije poreske stope										
Prinos na kapital %										
Prosječne kamate na dugovanja										
Trošak zajedničkih projekata										
Zajednički projekat 1										
Dodatne informacije o inflaciji i ukupnim troškovima u realnom izrazu										
Inflacija % ¹										
Ukupni trošk. u realnom izrazu ²										
Ukupno % n/n-1										
Odbitak troškova alociranih za izuzete VFR letove (u nominalnom izrazu)										
Ukupno troškovi										
Troškovi izuzetih VFR letova										
Troškovi nakon odbitka ³										

Troškovne i stavke imovinske osnove su u '000 000 nacionalne valute - Jedinice usluge u '000 000.

¹ Prognozirana inflacija koja se koristi za određivanje utvrđenih troškova u nominalnom izrazu - stvarna inflacija zabilježena od strane EUROSTAT

² Utvrđeni troškovi (plan efikasnosti) u realnom izrazu - stvarni troškovi u realnom izrazu

³ Utvrđeni troškovi (nakon odbitka VFR troškova) iskazanih u Aneksu II (u nominalnom izrazu)

2. DODATNE INFORMACIJE

Pored navedenog, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovodbi moraju da dostave najmanje i sljedeće informacije:

- opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovodbi, zasnovanih na popisu uređaja i usluga iz *ICAO EUR* regiona (*ICAO* dokokument br. 7754) i opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu tih troškova između različitih zona naplate;
- opis i objašnjenje metode koja je usvojena za obračun troškova amortizacije: istorijski ili sadašnji troškovi. Ako se koristi obračun na osnovu sadašnjih troškova, treba dostaviti uporedne podatke o istorijskim troškovima;
- obrazloženje troškova kapitala, uključujući elemente imovinske osnove, moguće ispravke ukupne imovine i prinosa na kapital;
- opis ukupnih utvrđenih troškova za svaki aerodrom na koji se primjenjuje ova uredba za svaku zonu naplate terminalnih naknada; za aerodrome sa manje od 20.000 komercijalnih operacija vazdušnogaobraćaja godišnje za koje se obračunava prosjek tokom prethodne tri godine, troškovi mogu biti predstavljeni zbirno;
- definisanje kriterijuma korišćenog za raspodjelu troškova između terminalnih i rutnih usluga za svaki regulisani aerodrom;
- specifikaciju meteoroloških troškova sa podjelom na direktne troškove i „troškove osnovne *MET* djelatnosti“ koji se definišu kao troškovi pomoćnih uređaja i usluga koji takođe služe za meteorološke potrebe uopšteno. To uključuje opštu analizu i prognozu, mreže za prizemno osmatranje i visinsko mjerenje, meteorološke komunikacione sisteme, centre za obradu podataka i pomoćna istraživanja osnovne djelatnosti, obuku i administraciju;
- opis metodologije koje se koristi za raspodjelu ukupnih *MET* troškova i troškova osnovne *MET* djelatnosti za potrebe civilnog vazduhoplovstva i između zona naplate;
- kao što je propisano u tački 1 ovog dodatka, osamnaest mjeseci prije početka referentnog perioda, opis navedenih prognoziranih troškova i saobraćaja;
- svake godine referentnog perioda, opis navedenih stvarnih troškova i razlike u odnosu na utvrđene troškove.“

3) U Aneksu III tačka 1.2. mijenja se sljedećom:

„1.2. Dodatne informacije

Pored navedenog, pružaoci usluga u vazdušnoj plovodbi moraju da dostave, najmanje, i sljedeće informacije:

- opis metodologije koja je korišćena za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovodbi, na osnovu popisa uređaja i usluga iz *ICAO EUR* regionu (*ICAO* dokument br. 7754);
- opis i objašnjenje razlika između planiranih i stvarnih vrijednosti koje nisu povjerljive prirode za godinu (n-1);
- opis i objašnjenje petogodišnjih planiranih troškova i investicija u vezi sa očekivanim saobraćajem, koji nijesu povjerljive prirode;
- opis i objašnjenje metode koja je usvojena za obračun troškova amortizacije: istorijski ili sadašnji troškovi;

- pravdanje troškova kapitala, uključujući elemente imovinske osnove, moguće ispravke vrijednosti ukupne imovine i prinosa na kapital.

4) Aneks IV mijenja se sljedećim:

„ANEKS IV OBRAČUN JEDINICA RUTNIH USLUGA I JEDINICA RUTNIH NAKNADA

1. Obračun jedinica rutnih usluga

1.1. Jedinica rutne usluge obračunava se množenjem faktora razdaljine i faktora mase predmetnog vazduhoplova.

1.2. Faktor razdaljine se dobija tako što se brojem 100 podijeli broj pređenih kilometara po ortodromi između tačke ulaska i izlaska zone naplate, u skladu sa posljednjim poznatim planom leta, koji je predmetni vazduhoplov podnio u svrhu regulisanja protoka vazdušnog saobraćaja.

1.3. Ako su tačke ulaska i izlaska nekog leta u zoni naplate identične, faktor razdaljine mora da bude jednak udaljenosti u ortodromi između tih tačaka i najudaljenije tačke iz plana leta pomnožene brojem dva.

1.4. Razdaljina, koja se uzima u obzir pri obračunu treba da se umanji za 20 km za svako polijetanje i za svako slijetanje na teritoriju države članice.

1.5. Faktor mase, izražen kao broj sa dvije decimale, predstavlja kvadratni koren količnika dobijenog dijeljenjem metričkih tona u maksimalnoj sertifikovanoj masi vazduhoplova na polijetanju, koja je navedena u uvjerenju o plovidbenosti ili nekom ekvivalentnom zvaničnom dokumentu koji podnese operator vazduhoplova, sa 50. Ako ta masa nije poznata, treba koristiti poznatu masu najtežeg vazduhoplova istog tipa. Ako neki vazduhoplov ima više maksimalnih sertifikovanih masa na polijetanju onda treba koristiti najveću od njih. Ako neki operator vazduhoplova koristi dva ili više vazduhoplova koji su različite verzije istog tipa, za svaki vazduhoplov tog tipa treba koristiti prosjek maksimalnih masa na polijetanju svih vazduhoplova tog tipa. Obračunavanje faktora mase po tipu vazduhoplova i po operateru vrši se najmanje jednom godišnje.

2. Obračun jedinica rutnih naknada

2.1. Jedinica rutne naknade mora da se obračunava prije početka godine referentnog perioda.

2.2. Ona treba da se obračuna tako što se ukupna broj planiranih jedinica rutnih usluga za predmetnu godinu podijeli algebarskim zbirom sledećih elemenata:

- (i) utvrđenih troškova predmetne godine;
- (ii) primjene razlike između planirane i stvarne inflacije u skladu sa članom 6 stav 1 ove uredbe;
- (iii) prenosa koji rezultira primjenom podjele rizika saobraćaja u skladu sa članom 11a st. 2-7 ove uredbe;
- (iv) prenosa iz prethodnog referentnog perioda nastalog kao rezultat primjene podjele rizika troškova u skladu sa članom 11a stav 8 ove uredbe;
- (v) bonusa i penala nastalih kao rezultat finansijskih podsticajnih mjera u skladu sa članom 12 stav 2 ove uredbe;

- (vi) za prva dva referentna perioda, uračunatih pozitivnih ili negativnih prenosa država članica do 2011. godine;
- (vii) oduzetih troškova VFR letova u skladu sa članom 7. stav 4. ove uredbe.“

5) Aneks V mijenja sljedećim:

„ANEKS V **OBRAČUN JEDINICA TERMINALNIH USLUGA I JEDINICA TERMINALNIH NAKNADA**

1. Obračun jedinica terminalnih usluga

1.1. Jedinica terminalne usluge mora da bude jednaka faktoru mase za predmetni vazduhoplov.

1.2. Faktor mase, izražen kao broj sa dvije decimale, predstavlja količnik dobijen dijeljenjem maksimalne certifikovane mase vazduhoplova na polijetanju u metričkim tonama, u skladu sa Aneksom IV tačkom 1.5. ove uredbe, sa brojem 50 i stepenovanjem dobijenog količnika eksponentom 0,7. Međutim, u prelaznom periodu od pet godina nakon obračuna prve jedinice terminalne naknade u skladu s ovom uredbom, navedeni eksponent mora da bude između 0,5 i 0,9.

2. Obračun jedinica terminalnih naknada

2.1. Jedinica terminalne naknade treba da se obračunava prije početka godine referentnog perioda.

2.2. Ona treba da se obračuna tako što se ukupan broj planiranih jedinica terminalnih usluga za predmetnu godinu podijeli algebarskim zbirom sljedećih elemenata:

- (i) utvrđenih troškova predmetne godine;
- (ii) primjene razlike između planirane i stvarne inflacije u skladu sa članom 6 stav 1 ove uredbe;
- (iii) prenosa koji rezultira primjenom podjele rizika saobraćaja u skladu sa članom 11a st. 2-7 ove uredbe;
- (iv) prenosa iz prethodnog referentnog perioda nastalog kao rezultat primjene podjele rizika troškova u skladu sa članom 11a stav 8 ove uredbe;
- (v) bonusa i penala nastalih kao rezultat finansijskih podsticajnih mjera u skladu sa članom 12 stav 2 ove uredbe;
- (vi) za prva dva referentna perioda, uračunatih pozitivnih ili negativnih prenosa država članica do godine koja prethodni početku primjene ove uredbe na terminalne naknade;
- (vii) oduzetih troškova VFR letova u skladu sa članom 7 stav 4 ove uredbe.“

6) Aneks VI mijenja se sljedećim:

„ANEKS VI **MEHANIZAM OBRAČUNA**

1. IZVJEŠTAJNA TABELA

Države članice kao i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da popune sljedeće izvještajne tabele za svaku zonu naplate pod njihovom odgovornošću i za svaki referentni period. Takođe, države članice moraju da podnesu konsolidovanu tabelu za svaku zonu naplate pod njihovom odgovornošću.

Ako zona naplate obuhvata vazdušni prostor više od jedne države članice, one moraju da popune tabele zajedno u skladu sa ugovorima navedenim u članu 4 stav 4 ove uredbe.

Tabela 2 - Obračun jedinice naknade

Naziv zone naplate Naziv entiteta		Referentni period: N - (N+4)				
Obračun jedinice naknade		N	N+1	N+2	N+3	N+4
1. Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu i stopa rasta inflacije Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu – izuz. VFR (Aneks II) Stvarna inflacija zabilježena po EUROSTAT – Aneks II Planirana stopa inflacije – Aneks II Usaglašavanje inflacije – član 6 stav 1: iznos godine n za prenos 2. Planirani i stvarni broj ukupnih jedinica usluge Planiran broj ukupnih jedinica usluga (plan efikasnosti) Stvarni broj ukupnih jedinica usluga Stvarni/planirani broj ukupnih jedinica usluga 3. Troškovi na koje se odnosi podjela rizika saobraćaja (ANSP) Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu – izuz. VFR (Aneks II) Usaglašavanje inflacije – član 6 stav 1: iznos godine n za prenos Saobraćaj – član 11a stav 2: iznos za prenos na godinu n Podjela rizika saobraćaja – član 11a st. 2-7: dodat. prih. za prenos na god. n Podjela rizika saobraćaja – član 11a st. 2-7: gubitak prih. za prenos na go. n Nekontrolisani troškovi – član 11a stav 8(c): iznos za prenos na god. n Bonusi ili penali za učinke – član 12 stav 2 Negativan (-) ili pozitivan (+) prenos¹: iznos za prenos na god. n Ukupno za obračun jedinice naknade za godinu n Podjela rizika saobraćaja – član 11a st. 2-7: dodat. prih. god. n za prenos Podjela rizika saobraćaja – član 11a st 2-7: gubitak prih. god. n za prenos Parametri za podjelu rizika saobraćaja % dodatnih prihoda vraćenih korisnicima u god. n+2 – član 11a stav 4(1) % gubitka prihoda koji snose korisnici – član 11a stav 4(2) 4. Troškovi koji ne podliježu podjeli rizika saobraćaja – član 11a stav 2 Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu - izuz. VFR (Aneks II) Usaglašavanje inflacije – član 6 stav 1: iznos godine n za prenos Saobraćaj – član 11a stav 2: iznos za prenos na godinu n Nekontrolisani troškovi – član 11a stav 8(c): iznos za prenos na god. n Negativan (-) ili pozitivan (+) prenos¹: iznos za prenos na god. n Ukupno za obračun jedinice naknade za godinu n 5. Drugi prihodi – primijenjena jedinica naknade (u nacional. valuti) Prihodi iz drugih izvora – član 3 Konačan zbir za obračun jedinice naknade za godinu n Jedinica naknade za godinu n (u nacionalnoj valuti) ANSP komponenta jedinice naknade MET komponenta jedinice naknade NSA-država komponenta jedinice naknade Jedinica naknade za godinu n koja bi bila primijenjena bez drugih prihoda						

2. DODATNE INFORMACIJE

Pored navedenog, države članice moraju da prikupe i dostave najmanje i sljedeće informacije:

- opis i obrazloženje za uspostavljanje različitih zona naplate, posebno u pogledu zona naplate terminalnih naknada i mogućih uzajamnih subvencija između aerodroma;
- opis i objašnjenje obračuna planiranih naplativih jedinica usluge;
- opis politike izuzeća i opis finansijskih sredstava za pokriće troškova u vezi sa istim;
- opis pozitivnih ili negativnih prenosa država članica do 2011. godine za rutne naknade i do godine koja prethodi primjeni ove uredbe na terminalne naknade;
- opis pozitivnog prenosa izvršenog u skladu sa članom 11a stav 4 podstav (2) ove uredbe;
- opis po činiocima iznosa prenesenog iz prethodnog referentnog perioda u skladu sa članom 11a stav 8 tačka (c) ove uredbe;
- opis drugih prihoda ako postoje;
- opis formule korišćene za obračun terminalnih naknada;
- opis i obrazloženje podsticajnih mjera koje se primjenjuju na korisnike usluga vazdušne plovidbe.“

USLOVI PRIMJENE SISTEMA RUTNIH NAKNADA I USLOVI PLAĆANJA

(Donijela Proširena komisija EUROCONTROL-a. Stupili na snagu dana 20.05.2011. godine;

Aneks I izmijenjen u januaru 2017. godine)

Član 1

1. Naknada se naplaćuje za sve letove vazduhoplova koji se obavljaju u skladu sa procedurama utvrđenim u primjeni standarda i preporučene prakse Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva u vazdušnom prostoru koji je u nadležnosti država ugovornica. U svrhu određivanja rutnih naknada, vazdušni prostor je podijeljen u zone naplata rutnih naknada, kako su definisale države ugovornice i kako je navedeno u Aneksu I.
2. Naknada pokriva troškove koje su države ugovornice imale u pogledu uređaja i usluga za vazdušnu plovidbu na ruti, funkcionisanja sistema rutnih naknada, kao i za troškove *EUROCONTROL*-a nastale rukovođenjem tim sistemom.
3. Naknade nastale u određenoj zoni naplate mogu da podliježu porezu na dodatu vrijednost (PDV). U tom slučaju, *EUROCONTROL* može izvršiti povraćaj navedenog poreza, po uslovima i u skladu sa procedurama dogovorenim sa tom državom ugovornicom.
4. Naknade nastale u određenoj zoni naplate mogu da podliježu programu podsticanja. *EUROCONTROL* može primijeniti program podsticanja, po uslovima i u skladu sa procedurama dogovorenim sa tom državom ugovornicom.
5. Lice koje je dužno da plati naknadu je lice koje je bilo operator vazduhoplova u vrijeme obavljanja leta. Za identifikovanje operatora vazduhoplova može se iskoristiti oznaka vazdušnog prevoznika Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (*ICAO*) ili bilo koja druga priznata oznaka za identifikaciju leta.
6. Ukoliko identitet operatora nije poznat, vlasnik vazduhoplova će se smatrati operatorom, osim ako ne dokaže da je drugo lice operator.

Član 2

Za svaki let koji ulazi u vazdušni prostor zona naplate datih u Aneksu I, naplatiće se jedinstvena naknada (**R**) koja je jednaka zbiru naknada određenih za taj let u vazdušnom prostoru zona naplate koje su u pitanju:

$$R = \sum_{i=1}^n r_i$$

Pojedinačna naknada (r_i) za letove u zoni naplate (i), obračunava se u skladu sa odredbama člana 3 ovih uslova.

Član 3

Naknada za let u određenoj zoni naplate (i) izračunava se u skladu sa sledećom formulom:

$$r_i = t_i \times N_i$$

gdje je (r_i) naknada, (t_i) vrijednost jedinične naknade i (N_i) broj jedinica usluga koje odgovaraju tom letu.

Član 4

Broj jedinica usluga za određeni let, označenih sa (N_i), iz člana 3 ovih uslova, dobija se na osnovu sljedeće formule:

$$N_i = d_i \times p$$

gdje je (d_i) faktor razdaljine u odnosu na zonu naknade (i), a (p) faktor mase datog vazduhoplova.

Član 5

1. Faktor razdaljine (d_i) se dobija tako što se sa brojem sto (100) podijeli broj kilometara po ortodromi između:

- aerodroma polijetanja u zoni naknade, ili tačke ulaska u zonu naknade (i), i
- aerodroma prve destinacije u zoni naknade, ili tačke izlaska iz te zone naknade (i).

Tačke ulaska i izlaska su tačke u kojima su bočne granice zone naplate presječene rutom opisanom u planu leta. Ovaj plan sadrži i sve promjene koje operator izvrši u prvobitno dostavljenom planu leta, kao i sve izmjene koje proističu iz mjera upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja, a koje su odobrene od strane operatora kao rezultat mjera upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja.

2. U slučaju letova koji se završavaju na aerodromu sa koga je vazduhoplov poletio, i tokom kojeg nije došlo do međuslijetanja (kružni letovi), primjenjuje se član 5.1, osim u slučaju:

- a) za kružni let koji se odvija u jednoj zoni naplate, razdaljina se izračunava tako što se brojem sto (100) podijeli broj kilometara po ortodromi između aerodroma i najudaljenije tačke od aerodroma i pomnoži sa brojem dva (2);
- b) za kružni let koji se odvija u više od jedne zone naplate, primjenjuje se član 5.1, osim u onoj zoni naplate koja sadrži tačku najudaljeniju od aerodroma, gdje se faktor razdaljine dobija tako što se brojem sto (100) podijeli broj kilometara po ukupnoj ortodromi između tačke ulaska u tu zonu naplate i tačke najudaljenije od tog aerodroma, a od te najudaljenije tačke do tačke izlaska iz te zone naplate.

3. Razdaljina koju treba uzeti u obzir mora se umanjiti se za dvadeset (20) kilometara za svako polijetanje sa teritorije i za svako slijetanje na teritoriju države ugovornice.

Član 6

1. Faktor mase (p), izražen kao broj sa dvije decimale, predstavlja kvadratni korijen količnika dobijenog dijeljenjem broja metričkih tona, izraženih kao broj sa jednom decimalom, u maksimalno sertifikovanoj masi vazduhoplova na polijetanju sa pedeset (50), kao što je navedeno u uvjerenju o

plovidbenosti, priručniku za upravljanje vazduhoplovom ili nekom drugom ekvivalentnom zvaničnom dokumentu, i to na sledeći način:

$$p = \frac{MTOW}{50}$$

Ako maksimalna sertifikovana masa vazduhoplova na polijetanju nije poznata organima nadležnim za naplatu naknade, faktor mase se izračunava tako što se uzima poznata masa najtežeg vazduhoplova istog tipa.

2. Ako vazduhoplov ima više sertifikovanih maksimalnih masa na polijetanju, faktor mase se utvrđuje na osnovu najveće dozvoljene mase vazduhoplova na polijetanju koju je odobrila država registracije vazduhoplova.

3. Međutim, ako operator ukaže *EUROCONTROL*-u, prije posljednjeg radnog dana kalendarskog meseca u toku kojeg se flota njegova promijenila i najmanje jednom godišnje, da obavlja saobraćaj sa dva ili više vazduhoplova koji su različite verzije istog tipa, za obračun faktora mase svakog vazduhoplova tog tipa uzima se prosjek maksimalnih masa na polijetanju svih njegovih vazduhoplova tog tipa. Izračunavanje ovog faktora po tipu vazduhoplova i po operatoru vrši se najmanje jednom godišnje.

Član 7

1. Vrijednost jedinične naknade (t_i) određuje se u eurima.

2. Ukoliko data država ugovornica ne odluči drugačije, vrijednost jedinične naknade za zonu naplate u kojoj euro nije nacionalna valuta, preračunava se jednom mjesečno, primjenom prosječnog mjesečnog deviznog kursa između eura i nacionalne valute za mjesec koji prethodi mjesecu u toku koga se obavlja let. Primijenjeni devizni kurs predstavlja mjesečni prosjek „zaključnih kurseva“ koje izračunava Rojters na osnovu dnevnih *BID* kurseva.

Član 8

1. Obaveze plaćanja naknade oslobađaju se sledeći letovi:

- letovi koji se obavljaju vazduhoplovima čija je maksimalna dozvoljena masa na polijetanju manja od dvije (2) metričke tone;
- letovi koji se obavljaju isključivo za potrebe prevoza zvaničnih misija vladajućih monarha i njihove uže porodice, šefova država, šefova vlada i ministara u vladi. U svim ovim slučajevima u planu leta mora biti naznačen odgovarajući statusni indikator ili napomena;
- letovi u cilju traganja i spasavanja koje je odobrio odgovarajući nadležan organ.

2. Država ugovornica može, u pogledu određene zone naplate koja je u njenoj nadležnosti, izuzeti od plaćanja naknade:

- vojne letove koje obavljaju vojni vazduhoplovi bilo koje države;
- letove obuke koji se obavljaju isključivo radi sticanja dozvole ili ovlašćenja članova letачke posade, ukoliko je to naznačeno u planu leta odgovarajućom napomenom. Letovi moraju da

se obavljaju isključivo u okviru njene zone naplate. Letovi ne smiju da služe za prevoz putnika i/ili tereta, kao ni za pozicioniranje ili prelet vazduhoplova;

- c) letove koji se obavljaju isključivo u svrhu provjere ili testiranja opreme koja se koristi ili je namijenjena korišćenju kao zemaljska navigaciona oprema, isključujući pozicionirajuće letove odnosnih vazduhoplova;
- d) letove koji se završavaju na aerodromu sa koga je vazduhoplov poletio i tokom kojih nije došlo do međuslijetanja (kružni letovi);
- e) letove koji se obavljaju isključivo prema pravilima vizuelnog letenja (*VFR*) u okviru njene zone naplate;
- f) humanitarne letove odobrene od strane odgovarajućeg nadležnog organa;
- g) letovi carinskih organa i policije.

Član 9

Naknada se uplaćuje u sjedištu *EUROCONTROL*-a u skladu sa Uslovima plaćanja navedenim u Aneksu II. Valuta računa koji se koristi je euro.

Ukoliko dužnik nije izvršio uplatu iznosa duga, moguće je preduzeti prinudne mjere za naplatu u skladu sa važećim zakonom.

Član 10

Uslove primjene sistema rutnih naknada i vrijednosti jedinične naknade objavljuju države ugovornice.

ANEKS I
ZONE NAPLATE RUTNIH NAKNADA

Naziv zone naplate	Opis vazdušnog prostora	Država ugovornica
Albania	Tirana FIR	Republika Albanija
	Tirana UIR	
Armenia	Yerevan FIR	Republika Jermenija
Austria	Wien FIR	Republika Austrija
Belgium - Luxembourg	Bruxelles UIR	Kraljevina Belgija Veliko Vojvodstvo Luksemburg
	Bruxelles FIR	
Bosnia and Herzegovina	Sarajevo FIR	Bosna i Hercegovina
	Sarajevo UIR	
Bulgaria	Sofia FIR, ali umanjen za vazdušni prostor definisan lateranim granicama „Sektora DF 2“ i povećan za vazdušni prostor definisan lateralnim granicama „Sektora DF 1“, gdje su: - lateralne granice „Sector DF 1“ 43°52'13"N 025°58'33"E – 43°56'47"N 025°44'32"E – 43°58'46"N 025°28'18"E – 43°58'24"N 025°00'09"E – 43°41'53"N 024°41'48"E – zatim, duž nacionalna granica između Republike Bugarske i Rumunije do početne tačke i - lateralne granice „Sector DF 2“ 43°44'08"N 028°30'04"E – 43°38'55"N 028°25'35"E – 44°08'26"N 027°01'01"E – zatim, duž nacionalna granica između Republike Bugarske i Rumunije do početne tačke.	Republika Bugarska
Canarias	Islas Canarias UIR	Kraljevina Španija
	Islas Canarias FIR	
Continental Spain	Madrid UIR	Kraljevina Španija
	Madrid FIR	
	Barcelona UIR	
	Barcelona FIR	
Croatia	Zagreb FIR	Republika Hrvatska
	Zagreb UIR	
Cyprus	Nicosia FIR	Republika Kipar
Czech Republic	Praha FIR	Republika Češka
Denmark	København FIR	Kraljevina Danska
Estonia	Tallinn FIR	Republika Estonija
Finland	Finland UIR	Republika Finska
	Finland FIR	
Former Yugoslav Republic of Macedonia	Skopje FIR	Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija
France	France UIR	Republika Francuska
	Paris FIR	
	Brest FIR	
	Bordeaux FIR	
	Marseille FIR	

	Reims FIR	
Georgia	Tbilisi FIR	Gruzija
Germany	Hannover UIR	Savezna Republika Njemačka
	Rhein UIR	
	Bremen FIR	
	Langen FIR	
	München FIR	
Greece	Athinai UIR	Republika Grčka
	Athinai FIR	
Hungary	Budapest FIR	Republika Mađarska
Ireland	Shannon UIR	Irska
	Shannon FIR	
	Shannon Oceanic Transition Area (omeđena tačkama: 51° North 15° West, 51° North 8° West, 48°30' North 8° West, 49° North 15° West, 51° North 15° West, na i iznad FL55)	
	Northern Oceanic Transition Area (omeđena tačkama: 57° North 15° West, 54° North 15° West, 57° North 10° West, 54°34' North 10° West, na i iznad FL55)	
Italy	Milano UIR	Republika Italija
	Milano FIR	
	Roma UIR	
	Roma FIR	
	Brindisi UIR	
	Brindisi FIR	
Latvia	Riga FIR	Republika Letonija
Lisboa	Lisboa UIR	Republika Portugaliya
	Lisboa FIR	
Lithuania	Vilnius FIR	Republika Litvanija
Malta	Malta UIR	Republika Malta
	Malta FIR	
Moldova	Chisinau FIR	Republika Moldavija
Netherlands	Amsterdam FIR	Kraljevina Holandija
Norway	Norway UIR	Kraljevina Norveška
	Norway FIR	
	Bodo FIR	
Poland	Warszawa FIR	Republika Poljska
Romania	Bucuresti FIR, ali umanjen za vazdušni prostor definisan lateranim granicama „Sektora DF 1“ i povećan za vazdušni prostor definisan lateralnim granicama „Sektora DF 2“, gdje su: - lateralne granice „Sector DF 1“ 43°52'13"N 025°58'33"E – 43°56'47"N 025°44'32"E – 43°58'46"N 025°28'18"E – 43°58'24"N 025°00'09"E – 43°41'53"N 024°41'48"E – zatim, duž nacionalna granica između Republike Bugarske i Rumunije do početne tačke i - lateralne granice „Sector DF 2“ 43°44'08"N 028°30'04"E –	Rumunija

	43°38'55"N 028°25'35"E – 44°08'26"N 027°01'01"E – zatim, duž nacionalna granica između Republike Bugarske i Rumunije do početne tačke.	
Santa Maria	Santa Maria FIR	Republika Portugalija
Serbia / Montenegro / KFOR	Beograd UIR	Republika Srbija
	Beograd FIR	Crna Gora
Slovakia	Bratislava FIR	Republika Slovačka
Slovenia	Ljubljana FIR	Republika Slovenija
Sweden	Sweden UIR	Kraljevina Švedska
	Sweden FIR	
Switzerland	Switzerland UIR	Švajcarska Konfederacija
	Switzerland FIR	
Turkey	Ankara FIR	Republika Turska
	Istanbul FIR	
United Kingdom	Scottish UIR	Ujedinjeno kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverna Irska
	Scottish FIR	
	London UIR	
	London FIR	
Ukraine	Kyiv FIR	Ukrajina ¹
	Simferopol' FIR	
	Odesa FIR	
	Kharkiv FIR	
	L'viv FIR	

¹ Još uvijek nije tehnički integrisana.

ANEKS II USLOVI PLAĆANJA

KLAUZULA 1

1. Fakturisani iznosi se plaćaju u sjedištu *EUROCONTROL*-a u Briselu.
2. *EUROCONTROL* uzima u obzir uplate na račune otvorene na njegovo ime u bankama država ugovornica, koje odrede nadležni organi Sistema rutnih naknada, za isplate obaveza dužnika.
3. Obaveza u visini iznosa naknade nastaje na dan obavljanja leta. Rok do koga *EUROCONTROL* mora da primi uplatu, biće upisan na računu i iznosi 30 dana od dana izdavanja računa.

KLAUZULA 2

1. Osim u slučaju odredbe stava 2 ove klauzule, iznos naknade isplaćuje se u eurima.
2. Svaki korisnik, koji ima državnu pripadnost države ugovornice, može isplatiti dug u konvertibilnoj valuti države čiju državnu pripadnost ima, kad god izvrši uplatu u nekoj od određenih banaka na teritoriji te države.
3. Ako se korisnik služi mogućnošću iz prethodne tačke, konverzija iznosa naknade u eurima u nacionalnu valutu obavlja se po deviznom kursu koji se koristi za komercijalne transakcije na dan isplate u mjestu isplate.

KLAUZULA 3

Smatra se da je *EUROCONTROL* primio uplatu na dan polaganja dugovanog iznosa na određeni bankovni račun *EUROCONTROL*. Datum dospijeca je datum od kojeg *EUROCONTROL* može da koristi uplaćena sredstva.

KLAUZULA 4

1. Uz uplatu se dostavlja izvještaj koji sadrži podatke, datume i iznose u eurima vezane za plaćene račune i knjižna odobrenja, ukoliko postoje. Zahtjev za prikazivanjem fakturisanih iznosa u eurima se odnosi i na korisnika koji se služi mogućnošću plaćanja u nacionalnoj valuti.
2. Ako uz uplatu nisu dostavljeni podaci iz stava 1 ove klauzule, a koji se primjenjuju na određeni račun ili račune, *EUROCONTROL* koristi uplatu:
 - prvo za pokriće kamate, a potom
 - za pokriće najstarijih neplaćenih računa.

KLAUZULA 5

1. Prigovori na račune se moraju podnijeti *EUROCONTROL* u pisanoj formi ili elektronskim putem koji prethodno odobri *EUROCONTROL*. Rok u kome *EUROCONTROL*-u mora biti dostavljen prigovor je naznačen na računu i iznosi 60 dana od dana izdavanja računa.
2. Datum podnošenja prigovora je datum prijema prigovora od strane *EUROCONTROL*.
3. Prigovor mora biti detaljan i praćen relevantnim dokazima.
4. Podnošenje prigovora ne ovlašćuje korisnika da izvrši odbijanje od odnosnog računa, osim ukoliko mu to odobri *EUROCONTROL*.
5. Ako su *EUROCONTROL* i korisnik u obostranom dužničko-poverilačkom odnosu, kompenzacijske uplate/isplate ne mogu biti izvršene bez prethodne saglasnosti *EUROCONTROL*.

KLAUZULA 6

1. Na naknadu koja nije plaćena u roku plaća se kamata po stopi koju određuju nadležni organi, a koju država ugovornica objavljuje u skladu sa članom 10 Uslova primjene. Kamata pod nazivom „kamata na zakasnelu uplatu“ je jednostavna kamata se koja se računa za svaki dan kašnjenja u plaćanju.
2. Kamata se izračunava i fakturiše u eurima.

KLAUZULA 7

Protiv dužnika koji nije platio iznos koji duguje mogu se preduzeti mjere prinudne naplate. Ove mjere mogu uključivati uskraćivanje usluga, zadržavanje vazduhoplova ili druge prinudne mjere u skladu sa važećim zakonom.

**Uredba Komisije (EU) br. 391/2013
od 3. maja 2013. godine**

kojom se propisuje zajednički metod obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi

**POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE**

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom uredbom se utvrđuju mjere za razvoj zajedničkog metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi.
2. Ova uredba se primjenjuje na usluge u vazdušnoj plovidbi koje pružaju pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju imenovani u skladu sa članom 8 Uredbe (EZ) br. 550/2004 i pružaoci meteoroloških usluga, ako su imenovani u skladu sa članom 9 stav 1 te uredbe, za opšti vazdušni saobraćaj u *ICAO EUR* i *AFI* regionima u kojima su države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi. Takođe se primjenjuje na Menadžera mreže formiranog u skladu sa članom 3 Uredbe Komisije (EU) br. 677/2011².
3. Države članice mogu ovu uredbu primjenjivati na usluge u vazdušnoj plovidbi koje se pružaju u vazdušnom prostoru pod njihovom nadležnošću u drugim *ICAO* regionima, pod uslovom da o tome na odgovarajući način obavijeste Komisiju i druge države članice.
4. Države članice mogu ovu uredbu primjenjivati na pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi koji su dobili dozvolu za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi bez izdavanja sertifikata, u skladu sa članom 7 stav 5 Uredbe (EZ) br. 550/2004.
5. U skladu sa članom 1 stav 4 Uredbe (EU) br. 390/2013, države članice mogu odlučiti da ovu uredbu ne primjenjuju na usluge u vazdušnoj plovidbi koje se pružaju na aerodromima sa manje od 70.000 *IFR* operacija vazdušnog saobraćaja godišnje.

Države članice o toj odluci obavještavaju Komisiju.

Član 2

Definicije

Za potrebe ove uredbe, primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004.

² SL L 185, 15.7.2011., str. 1.

Osim toga primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „korisnik usluga u vazdušnoj plovidbi“ je operator vazduhoplova u vrijeme kad se let obavlja ili, ako identitet operatora nije poznat, vlasnik vazduhoplova, ako ne dokaže da je u to vrijeme neko drugo lice bilo operator;
2. „predstavnik korisnika vazdušnog prostora“ je bilo koje pravno lice ili subjekat koji zastupa interese jedne ili više kategorija korisnika usluga u vazdušnoj plovidbi;
3. „*IFR*“ su pravila instrumentalnog letenja, u skladu sa definicijom iz Aneksa 2 Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (10. izdanje, jul 2005. godine);
4. „*VFR*“ su pravila vizuelnog letenja, u skladu sa definicijom iz Aneksa 2 Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (10. izdanje, jul 2005. godine);
5. „zona naplate rutnih naknada“ je dio vazdušnog prostora, za koji je utvrđena jedinstvena troškovna osnova i jedinstvena jedinica naknade;
6. „zona naplate terminalnih naknada“ je aerodrom ili grupu aerodroma, za koje je utvrđena jedinstvena troškovna i jedinstvena jedinica naknade;
7. „utvrđeni troškovi“ su troškovi koje je država članica unaprijed utvrdila, kako je navedeno u članu 15 stav 2 tačka (a) Uredbe (EZ) br. 550/2004;
8. „referentni period“ je referentni period za program efikasnosti iz člana 11 stav 3 tačka d) Uredbe (EZ) 549/2004 i člana 8 Uredbe (EU) br. 390/2013;
9. „*IFR* operacije vazdušnog saobraćaja“ su ukupan broj polijetanja i slijetanja izvedenih prema pravilima instrumentalnog letenja, obračunat kao godišnji prosjek tokom perioda od tri godine koji je prethodio podnošenju plana efikasnosti;
10. „drugi prihodi“ su prihodi dobijeni od državnih organa, uključujući finansijsku pomoć iz programa pomoći Unije kao što su Transevropska saobraćajna mreža (*TEN-T*), Instrument za povezivanje Evrope (*CEF*) i Kohezijski fond, prihodi dobijeni od komercijalnih aktivnosti i/ili, u slučaju terminalnih jedinica naknade, prihodi dobijeni na osnovu ugovora ili sporazuma između pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i operatora aerodroma;
11. „plan efikasnosti“ je plan efikasnosti koji je izrađen i donešen u skladu sa odredbama iz čl. 11 do 16 Uredbe (EU) br. 390/2013;
12. „stvarni troškovi“ su stvarni troškovi nastali u određenoj godini za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, koji podliježu konačnoj reviziji;
13. „usluge CNS, MET i AIS“ su usluge komunikacije, navigacije i nadzora, meteorološke usluge za vazdušnu plovidbu i usluge vazduhoplovnog informisanja;
14. „troškovi restrukturiranja“ su značajni jednokratni troškovi nastali pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi u procesu restrukturiranja uvođenjem novih tehnologija i postupaka i sa njima povezanih modela poslovanja za podsticanje pružanja integrisanih usluga, pri čemu država članica želi da povрати troškove tokom jednog ili više referentnih perioda. Ti troškovi mogu uključivati troškove nastale u vezi sa isplatom naknada zaposlenima, zatvaranjem centara za kontrolu letenja, preseljenjem djelatnosti na nove lokacije, u vezi sa otpisom sredstava i/ili sticanjem strateških udjela u drugim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi.

Član 3

Terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi i usluge CNS, MET i AIS koje podliježu tržišnim uslovima

1. Ne dovodeći u pitanje primjenu načela iz čl. 14 i 15 Uredbe (EZ) br. 550/2004 i u zavisnosti od rezultata procjene iz stava 2, države članice mogu prije početka referentnog perioda, ili u opravdanim slučajevima tokom referentnog perioda, odlučiti da neke ili sve njihove terminalne

usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge CNS, MET i AIS podliježu tržišnim uslovima. U tom slučaju primjenjuju se odredbe ove uredbe, ali dotične države članice mogu u vezi sa tim uslugama odlučiti:

- (a) da ne obračunavaju utvrđene troškove u skladu sa članom 7 ove uredbe;
- (b) da ne određuju finansijske podsticaje za osnovne oblasti efikasnosti za kapacitet i životnu sredinu, u skladu sa članom 15 ove uredbe;

i, u vezi sa terminalnim uslugama u vazdušnoj plovidbi;

- (c) da ne obračunavaju terminalne naknade u skladu sa članom 12 ove uredbe;
- (d) da ne određuju terminalne jedinice naknade u skladu sa članom 17 ove uredbe.

2. U cilju utvrđivanja da neke ili sve njihove terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge CNS, MET i AIS podliježu tržišnim uslovima, države članice sprovode detaljnu procjenu u odnosu na sve uslove utvrđene u Aneksu 1 ove uredbe. Ova procjena uključuje konsultacije sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora.

3. Države članice iz stava 1 dostavljaju Komisiji, najkasnije 19 mjeseci prije početka referentnog perioda ili datuma primjene odluka donešenih u skladu sa stavom 1, detaljni izvještaj o sadržaju i rezultatima procjene iz stava 2. Taj izvještaj se potkrepljuje dokazima, uključujući tendersku dokumentaciju, ako je primjereno, obrazloženje za izbor pružaoca usluga, opis rješenja koje su nametnuta izbranom pružaocu usluga, kako bi se terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge CNS, MET i AIS pružale na troškovno efikasan način, kao i ishod konsultacija sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora. Izvještaj sadrži sve razloge zaključaka države članice.

4. Ako se Komisija složi da su tržišni uslovi uspostavljeni u skladu sa zahtjevima iz Aneksa I o tome obavještava dotičnu državu članicu u roku od četiri mjeseca od dobijanja izvještaja. Ovaj period od četiri mjeseca produžava se na šest mjeseci od dobijanja izvještaja, ako Komisija smatra da su potrebni dodatni dokazi za utvrđivanje da li su uspostavljeni tržišni uslovi.

Ako Komisija zaključi da tržišni uslovi nijesu uspostavljeni, ona u roku od šest mjeseci od dobijanja izvještaja i u skladu sa postupkom iz člana 5 stav 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 odlučuje da dotična država članica (države članice) mora(ju) u potpunosti primjenjivati odredbe iz ove uredbe. Ovakva se odluka donosi nakon konsultacija sa dotičnom državom članicom (državama članicama).

5. Izvještaj države članice i odluka Komisije iz stava 4 validni su tokom trajanja predmetnog referentnog perioda i javno su dostupni, a reference na njih objavljuje se u *Službenom listu Evropske unije*.

Član 4

Načela zajedničkog metoda obračuna naknada

1. Zajednički metod obračuna naknada podliježe načelima iz člana 15 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

2. Utvrđeni troškovi rutnih usluga u vazdušnoj plovidbi finansiraju se iz rutnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa odredbama iz Poglavlja III i/ili iz drugih prihoda.

3. Utvrđeni troškovi terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi finansiraju se iz terminalnih naknada koje se naplaćuju korisnicima usluga u vazdušnoj plovidbi u skladu sa odredbama iz Poglavlja III i/ili iz drugih prihoda.

4. Stavovima 2 i 3 ne dovodi se u pitanje finansiranje izuzeća određenih korisnika usluga u vazdušnoj plovidbi, iz drugih izvora finansiranja u skladu sa članom 10.
5. Zajednički metod obračuna naknada osigurava transparentnost i konsultacije sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora o troškovnim osnovama i o raspodjeli troškova između raznih usluga.
6. Prihodi ostvareni iz rutnih ili terminalnih naknada određenih u skladu sa čl. 11 i 12 ove uredbe, ne upotrebljavaju se za finansiranje komercijalnih aktivnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.

Član 5

Uspostavljanje zona naplata

1. Države članice uspostavljaju zone naplata u vazdušnom prostoru pod njihovom nadležnošću, u kojima se korisnicima vazdušnog prostora pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi.
2. Zone naplata određuju se u skladu sa operacijama i uslugama kontrole letenja, nakon konsultacija sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora.
3. Zona naplate rutnih naknada prostire se od nivoa zemlje do gornjeg sloja vazdušnog prostora, uključujući i taj sloj. Za složene završne kontrolisane oblasti, države članice mogu utvrditi posebnu zonu u okviru zone naplate.
4. Kad se zone naplate prostiru preko vazdušnog prostora više od jedne države članice, te države članice obezbjeđuju dosljednost i ujednačenost primjene ove uredbe u dotičnom vazdušnom prostoru.
5. Zona naplate terminalnih naknada može se tokom referentnog perioda promijeniti. U tom slučaju, države članice:
 - (a) dostavljaju Komisiji relevantne podatke o troškovima i saobraćaju, kako bi joj omogućile da ponovo uspostavi dosljedne serije podataka o troškovima i saobraćaju koji odražavaju stanje prije i nakon promjene i da obavlja svoje zadatke praćenja efikasnosti u skladu sa članom 18 Uredbe (EU) br. 390/2013;
 - (b) konsultuju se sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora i izvještavaju Komisiju o njihovim primjedbama;
 - (c) dostavljaju Komisiji procjenu uticaja promjena na ciljeve u vezi sa troškovnom efikasnošću terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi i na praćenje efikasnosti i navode kako će se efikasnost pratiti tokom ostatka referentnog perioda.

POGLAVLJE II

TROŠKOVI PRUŽANJA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI

Član 6

Prihvatljive usluge, oprema i aktivnosti

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi iz člana 1 st. 2 i 4 utvrđuju troškove nastale pri pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi u vezi sa opremom i uslugama predviđenim i sprovedenim u skladu sa

ICAO Regionalnim planom vazdušne plovidbe za evropski region, u zonama naplata pod njihovom nadležnošću.

Ti troškovi uključuju administrativne troškove, troškove osposobljavanja, izrade studija, ispitivanja i testiranja, razvoja i istraživanja, koji su dodijeljeni za te usluge.

2. U skladu sa članom 15 stav 2 tačka (a) Uredbe (EZ) 550/2004, države članice mogu kao utvrđene troškove odrediti sljedeće troškove kad oni nastanu kao rezultat pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi:

- (a) troškove nacionalnih nadzornih organa;
- (b) troškove kompetentnih tijela iz člana 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004;
- (c) troškove koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma.

3. U skladu sa članom 15a stav 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004, dio prihoda od naknada može se upotrijebiti za finansiranje zajedničkih projekata u vezi sa mrežnim funkcijama koje su od posebnog značaja za poboljšanje cjelokupne efikasnosti upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi. U takvim slučajevima, države članice obezbjeđuju opsežne i transparentne računovodstvene postupke, kako bi se osiguralo da se korisnicima vazdušnog prostora naknade ne naplate dva puta. Utvrđeni troškovi, koji proizlaze iz zajedničkog projekta, moraju biti jasno određeni u skladu sa Aneksima II i VII.

4. Ulaganja u nove *ATM* sisteme i velike obnove postojećih *ATM* sistema, prihvatljiva su ako su u skladu sa sprovođenjem Evropskog *ATM* Master plana, i to posebno putem zajedničkih projekata iz člana 15a stav 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

Član 7

Obračun troškova

1. Utvrđeni troškovi i stvarni troškovi uključuju troškove koji su povezani sa prihvatljivim uslugama, opremom i aktivnostima iz člana 6 ove uredbe i koji su određeni u skladu sa računovodstvenim zahtjevima utvrđenim u članu 12 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

Jednokratni efekti koji su rezultat uvođenja Međunarodnih računovodstvenih standarda mogu se rasporediti na period od najviše 15 godina.

Ne dovodeći u pitanje čl. 17 i 19 Uredbe (EU) br. 390/2013, utvrđeni troškovi određuju se prije početka svakog referentnog perioda kao dio plana efikasnosti za svaku kalendarsku godinu tokom referentnog perioda, i to u realnim i u nominalnim vrijednostima. Za svaku godinu referentnog perioda, razlika između utvrđenih troškova izraženih u nominalnim vrijednostima prije referentnog perioda i utvrđenih troškova koji su prilagođeni na osnovu razlike između stvarne inflacije koju je zabilježila Komisija u *Eurostat*-ovom harmonizovanom indeksu potrošačkih cijena, kako je objavljeno u aprilu godine *n*, i pretpostavljene inflacije, kako je navedeno u planu efikasnosti za godinu koja prethodi referentnom periodu i za svaku godinu referentnog perioda, prenosi se u godinu $n + 2$ za obračun jedinice naknade.

Utvrđeni troškovi i stvarni troškovi obračunavaju se u nacionalnoj valuti. Kad se za funkcionalni blok vazdušnog prostora uspostavi zajednička zona naplate sa jedinstvenom jedinice naknade, dotične države članice obezbjeđuju konverziju nacionalnih troškova u euro ili u nacionalnu valutu jedne od dotičnih država članica, kako bi se obezbijedio transparentan obračun jedinstvene jedinice

naknade pri primjeni člana 17 stav 1 podstav 3 ove uredbe. Ove države članice o tome obavještavaju Komisiju i *EUROCONTROL*.

2. Troškovi iz stava 1 raščlanjuju se na troškove za zaposlene, ostale troškove poslovanja, troškove amortizacije, trošak kapitala i vanredne troškove, uključujući plaćanje nepovratnih poreza i carina i sve sa tim povezane troškove.

Troškovi osoblja uključuju bruto zarade, isplate za prekovremeni rad, doprinose za socijalno i penziono osiguranje i ostale nadoknade. Troškovi penzionog osiguranja mogu se obračunati upotrebom razumnih pretpostavki u skladu sa smjernicama metoda obračuna ili sa nacionalnim zakonom, kako je primjereno. Ove pretpostavke se detaljno obrazlažu u planu efikasnosti.

Ostali troškovi poslovanja uključuju troškove nastale usljed kupovine roba i usluga koji se koriste za pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi, posebno troškove spoljnih usluga, angažovanje spoljnih saradnika, troškove materijala, energije, komunalnih usluga, zakupa zgrada, opreme i uređaja, troškove održavanja, osiguranja i putne troškove. Kada pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju kupuje druge usluge u vazdušnoj plovidbi, pružalac usluga u svoje ostale troškove poslovanja uključuje stvarni trošak za ove usluge.

Troškovi amortizacije odnose se na ukupna osnovna sredstva u upotrebi za potrebe usluga u vazdušnoj plovidbi. Osnovna sredstva se amortizuju u skladu sa njihovim očekivanim radnim vijekom trajanja, koristeći pravolinijski metod primijenjen na troškove sredstava koja se amortizuju. Za obračun amortizacije može se upotrijebiti obračun sa nabavnom vrijednošću ili sa sadašnjom vrijednošću. Ova se metodologija ne smije mijenjati tokom perioda trajanja amortizacije i mora biti u skladu sa primijenjenim troškom kapitala (nominalni trošak kapitala za obračun upotrebom nabavne vrijednosti i realni trošak kapitala za obračun upotrebom sadašnje vrijednosti). Kad se primjenjuje obračun sa sadašnjom vrijednošću, moraju se takođe prikazati odgovarajući podaci obračuna sa nabavnom vrijednošću, kako bi se omogućilo poređenje i procjena.

Trošak kapitala jednak je proizvodu:

- (a) zbira prosječne neto knjigovodstvene vrijednosti osnovnih sredstava i mogućih korekcija u odnosu na ukupna sredstava koje određuje nacionalni nadzorni organ i koje koristi pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, a koja su u upotrebi ili u izgradnji, i prosječne vrijednosti neto obrtnih sredstava koja su potrebna za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, izuzimajući račune koji donose kamatu; i
- (b) ponderisanog prosjeka kamatne stope na dugovanja i prinosa na kapital. Za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi bez vlastitog kapitala, ponderisani prosjek se obračunava na osnovu povrata primijenjenog na razliku između ukupnih sredstava iz tačke (a) i dugovanja.

Vanredni troškovi se sastoje od jednokratnih troškova u vezi sa pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, koji su nastali tokom iste godine.

Bilo kakva korekcija koja nije obuhvaćena Međunarodnim računovodstvenim standardima navodi se u planu efikasnosti kako bi je Komisija mogla razmotriti, kao i u dodatnim informacijama koje se moraju obezbijediti u skladu sa Aneksom II.

3. U svrhu obračuna troškova kapitala iz stava 2, faktori koji se ponderišu zasnivaju se na udjelu finansiranja bilo kroz zaduživanje ili iz vlastitog kapitala. Kamatna stopa na zaduženja mora biti

jednaka prosječnoj kamatnoj stopi na zaduženja pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi. Prinos na kapital jednak je onom koji je naveden u planu efikasnosti za period za koji se podnosi izvještaj i zasniva se na stvarnom finansijskom riziku pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, kako je procijenjeno prije referentnog perioda.

Kada imovina ne pripada pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi, ali je uključena u obračun troškova kapitala, države članice obezbijavaju da se troškovi te imovine ne nadoknađuju dvostruko.

4. Obračun stvarnih troškova može uključivati nadoknadu troškova restrukturiranja pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, koji su nastali u referentnim periodima koji prethode referentnom periodu (periodima) nadoknade troškova, ako se poslovnim argumentima dokaže čista korist za korisnike tokom vremena.

Nacionalni nadzorni organ dostavlja Komisiji poslovne argumente, plan nadoknade troškova restrukturiranja i rezultate konsultacija sa predstavnicima korisnika vazdušnog prostora o poslovnim argumentima i planu nadoknade troškova restrukturiranja.

Ako Komisija utvrdi da je očekivana čista korist za korisnike tokom vremena dokazana, ona o tome obavještava dotičnu državu članicu u roku od pet mjeseci od dobijanja podneska nacionalnog nadzornog organa.

Ako Komisija utvrdi da očekivana čista korist za korisnike tokom vremena nije dokazana, ona u skladu sa postupkom iz člana 5 stav 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004, u roku od pet mjeseci od dobijanja podneska nacionalnog nadzornog organa, donosi odluku da se troškovi restrukturiranja pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi ne vraćaju i o tome obavještava dotičnu državu članicu.

Dotična država članica izvještava o razvoju troškova restrukturiranja i čistoj koristi za korisnike u svom godišnjem izvještaju u skladu sa članom 18 stav 4 Uredbe (EU) br. 390/2013.

Član 8 **Raspodjela troškova**

1. Troškovi prihvatljivih usluga, opreme i aktivnosti u smislu člana 6 na transparentan se način raspoređuju na zone naplata u kojim su stvarno nastali.

Kada troškovi nastanu u različitim zonama naplata, srazmjerno se raspoređuju na osnovu transparentne metodologije u skladu sa članom 9.

2. Troškovi terminalnih usluga odnose se na sljedeće usluge:

- (a) aerodromske usluge kontrole letenja, usluge aerodromske službe letnih informacija uključujući savjetodavne usluge i usluge uzbunjivanja;
- (b) usluge u vazdušnom saobraćaju u vezi sa dolaskom i odlaskom vazduhoplova unutar određene udaljenosti od aerodroma na osnovu operativnih zahtjeva;
- (c) odgovarajuću raspodjelu svih drugih komponenti usluga u vazdušnoj plovidbi koja odražava srazmjerni odnos između rutnih i terminalnih usluga.

Za potrebe stava 2 tačke (b) i (c), prije početka svakog referentnog perioda, države članice utvrđuju kriterijume koji se upotrebljeni za raspodjelu troškova između terminalnih i rutnih usluga za svaki aerodrom i o tome obavještavaju Komisiju.

3. Trošak rutnih usluga odnosi se na troškove iz stava 1, isključujući troškove iz stava 2.

4. Ako se u skladu sa članom 10 odobre izuzeća za *VFR* letove, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi utvrđuje troškove usluga u vazdušnoj plovidbi pruženih *VFR* letovima i razdvaja ih od troškova usluga pruženih *IFR* letovima. Ovi se troškovi mogu utvrditi pomoću metoda graničnih troškova uzimajući u obzir koristi za *IFR* letove koje proizlaze iz usluga pruženih *VFR* letovima.

Član 9

Transparentnost troškova i mehanizma obračuna naknada

1. Države članice, na koordinisani način, najkasnije sedam mjeseci prije početka svakog referentnog perioda, pozivaju predstavnike korisnika vazdušnog prostora na konsultacije o utvrđenim troškovima, planiranim investicijama, prognozama za jedinice usluga, politici naplata i rezultirajućim jedinicama naknada. Pomažu im pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi. Države članice, u skladu sa članom 6, utvrđuju na transparentan način svoje nacionalne troškove ili troškove funkcionalnih blokova vazdušnog prostora i njihove jedinice naknada stavljaju na raspolaganje predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji i, po potrebi, *EUROCONTROL*-u.

Svake godine tokom referentnog perioda, države članice koordinirano pozivaju predstavnike korisnika vazdušnog prostora na konsultacije o odstupanjima od onoga što je predviđeno, posebno u vezi sa:

- (a) stvarnim saobraćajem i troškovima u poređenju sa prognoziranim saobraćajem i utvrđenim troškovima;
- (b) primjenom mehanizma podjele rizika saobraćaja iz člana 13;
- (c) primjenom mehanizma podjele troškova iz člana 14;
- (d) programima podsticanja iz člana 15;
- (e) prilagođavanjem naknada iz člana 16.

Ove konsultacije mogu se organizovati na regionalnom nivou. Predstavnicima korisnika vazdušnog prostora imaju pravo zatražiti održavanje dodatnih konsultacija. Konsultacije sa korisnicima se takođe sistematski organizuju nakon aktiviranja mehanizma za uzbunjivanje, kako je predviđeno u čl. 17 i 19 Uredbe (EU) br. 390/2013, što uzrokuje reviziju utvrđene jedinice naknada.

2. Informacije iz stava 1 zasnivaju se na izvještajnim tabelama i detaljnim pravilima iz Aneksa II, VI i VII. Kada se u skladu sa članom 3 utvrdi da terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge CNS, MET i AIS podliježu tržišnim uslovima, informacije iz stava 1 zasnivaju se na izvještajnim tabelama i detaljnim pravilima iz Aneksa III. Odgovarajuća dokumentacija se stavlja na raspolaganje predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji, *EUROCONTROL*-u i nacionalnim nadzornim organima tri nedjelje prije održavanja konsultacija. Za godišnje konsultacije iz stava 1 podstav 2, odgovarajuća dokumentacija se stavlja na raspolaganje predstavnicima korisnika vazdušnog prostora, Komisiji, *EUROCONTROL*-u i nacionalnim nadzornim organima svake godine, najkasnije do 1. juna.

3. Kako bi se omogućilo izvještavanje o ostvarivanju plana efikasnosti, kako je utvrđeno u članu 18 stav 4 Uredbe (EU) br. 390/2013, države članice do 1. juna svake godine stavljaju Komisiji i *EUROCONTROL*-u na raspolaganje svoje stvarne troškove nastale tokom prethodne godine i razliku između stvarnih troškova i utvrđenih troškova koji su sadržani u planu efikasnosti, upotrebom izvještajnih tabela i detaljnih pravila iz Aneksa II, VI i VII. One države članice koje su odlučile da terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge CNS, MET i AIS podliježu tržišnim uslovima u skladu sa članom 3, dostavljaju ove informacije upotrebom izvještajnih tabela i detaljnih pravila iz Aneksa III.

POGLAVLJE III

FINANSIRANJE PRUŽANJA USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI PUTEM NAKNADA ZA VAZDUŠNU PLOVIDBU

Član 10

Izuzeća od plaćanja naknada za vazdušnu plovidbu

1. Države članice izuzimaju od plaćanja rutnih naknada:
 - (a) letove vazduhoplova čija je maksimalna dozvoljena masa u polijetanju manja od dvije metričke tone;
 - (b) mješovite *VFR/IFR* letove u zonama naplata u kojima su oni izvedeni isključivo prema *VFR*-u i u kojima se ne naplaćuje naknada za letove prema *VFR*-u;
 - (c) letove koji se obavljaju isključivo za službeni prevoz vladajućih monarha i članova njihovih užih porodica, predsjednika država, predsjednika vlada i ministara u vladi; izuzeće se u svim slučajevima mora potkrijepiti odgovarajućim statusnim indikatorom ili napomenom u planu leta;
 - (d) letove namijenjene traganju i spašavanju koje je odobrilo odgovarajući nadležni organ.
2. Države članice mogu od plaćanja rutnih naknada izuzeti:
 - (a) vojne letove koje obavljaju vojni vazduhoplovi bilo koje države;
 - (b) letove za vježbu koji se obavljaju isključivo radi dobijanja dozvole ili u slučaju procjenjivanja letačke posade u pilotskoj kabini, kada je to potkrijepljeno odgovarajućom napomenom u planu leta; letovi se moraju obavljati isključivo u vazdušnom prostoru dotične države članice i ne smiju služiti za prevoz putnika i/ili tereta niti za pozicioniranje ili prelet vazduhoplova;
 - (c) letove izvedene isključivo radi provjere ili ispitivanja opreme koja se koristi ili se namjerava koristiti kao zemaljska sredstva vazdušne plovidbe, osim letova za pozicioniranje dotičnih vazduhoplova;
 - (d) letove koji završavaju na aerodromu sa kojeg je vazduhoplov poletio i tokom kojih nije bilo međuslijetanja;
 - (e) *VFR* letove;
 - (f) humanitarne letove koje je odobrio odgovarajući nadležni organ;
 - (g) letove u vezi sa obavljanjem carinske i policijske službe.

3. Države članice mogu letove iz st. 1 i 2 izuzeti od plaćanja terminalnih naknada.
4. Troškovi nastali zbog letova koji su izuzeti od plaćanja naknada sastoje se od:
 - (a) troškova izuzetih *VFR* letova, kako je utvrđeno u članu 8 stav 4; i
 - (b) troškova izuzetih *IFR* letova koji se obračunavaju kao proizvod troškova nastalih za *IFR* letove i odnosa broja izuzetih jedinica usluga i ukupnog broja jedinica usluga, pri čemu se ukupni broj jedinica usluga sastoji od jedinica usluga u vezi sa *IFR* letovima, kao i od jedinica usluga u vezi sa *VFR* letovima kada oni nijesu izuzeti. Troškovi nastali za *IFR* letove jednaki su ukupnim troškovima umanjenim za troškove *VFR* letova.
5. Države članice obezbjeđuju da se pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi nadoknade troškovi za usluge koje su pružili izuzetim letovima.

Član 11

Obračun rutnih naknada

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnost finansiranja rutnih usluga u vazdušnoj plovidbi iz drugih prihoda u skladu sa članom 4 stav 2, rutna naknada za određeni let u određenoj zoni naplate rutnih naknada jednaka je proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate i jedinica rutnih usluga za taj let.
2. Jedinica naknade i jedinice rutnih usluga obračunavaju se u skladu sa Aneksom IV.

Član 12

Obračun terminalnih naknada

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnost iz člana 4 stav 3 za finansiranje terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi iz dugih prihoda, terminalna naknada za određeni let u određenoj zoni naplate terminalnih naknada jednaka je proizvodu jedinice naknade utvrđene za tu zonu naplate terminalnih naknada i jedinica terminalnih usluga za taj let. Za potrebe obračuna naknade, dolazak i odlazak se smatraju jednim letom. Jedinica koja se broji je ili dolazni ili odlazni let.
2. Jedinice naknade i jedinice terminalnih usluga obračunavaju se u skladu sa Aneksom V.

Član 13

Podjela rizika saobraćaja

1. Mehanizam podjele rizika saobraćaja primjenjuje se u skladu sa članom 12 Uredbe (EU) br. 390/2013.
2. Sljedeći troškovi ne podliježu podjeli rizika saobraćaja i rezultiraju povećanjem ili smanjenjem utvrđenih troškova u sljedećoj godini (sljedećim godinama) bez obzira na razvoj saobraćaja:
 - (a) utvrđeni troškovi, određeni u skladu sa članom 6 stav 2, sa izuzetkom sporazuma koji se odnose na pružanje prekograničnih usluga u vazdušnoj plovidbi;
 - (b) utvrđeni troškovi meteoroloških usluga;

- (c) korekcija zbog razlike između prognozirane i stvarne inflacije, kako je navedeno u članu 7 stav 1;
- (d) nadoknada troškova restrukturiranja, ako je odobrena u skladu sa članom 7 stav 4;
- (e) prenos koji je rezultat primjene mehanizma podjele rizika saobraćaja;
- (f) odobreni prenosi iz prethodnog referentnog perioda koji su rezultat primjene mehanizma podjele troškova iz člana 14;
- (g) bonusi ili penali koje su rezultat programa finansijskih podsticaja iz člana 15;
- (h) pozitivni ili negativni prenosi sredstava koji mogu biti rezultat prilagođavanja naknada za vazdušnu plovidbu, u skladu sa članom 16;
- (i) pozitivni ili negativni prenosi sredstava koje proizlaze iz promjena u saobraćaju;
- (j) za drugi referentni period, pozitivni ili negativni prenosi sredstava nastale u državama članicama do i uključujući 2011. godinu u odnosu na rutne usluge u vazdušnoj plovidbi, odnosno 2014. godinu u odnosu na terminalne usluge u vazdušnom saobraćaju.

Osim toga, države članice mogu iz podjele rizika saobraćaja izuzeti utvrđene troškove pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi koji su dobili dopuštenje za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi bez izdavanja certifikata, u skladu sa članom 7 stav 5 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

3. Kad tokom određene godine n stvarni broj jedinica usluga nije za više od 2% veći ili manji od prognoiranog broja utvrđenog u planu efikasnosti za tu godinu, dodatni se prihod ili gubitak prihoda pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na utvrđene troškove ne prenosi.

4. Kad je tokom određene godine n stvarni broj jedinica usluga za više od 2% veći od prognoiranog broja utvrđenog u planu efikasnosti za tu godinu, najmanje 70% dodatnog prihoda dotičnog (dotičnih) pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi zbog više od 2% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i prognoiranog broja u odnosu na utvrđene troškove ustanovljene u planu efikasnosti, rezultira odgovarajućim smanjenjem utvrđenih troškova za godinu $n + 2$.

Kad je tokom određene godine n stvarni broj jedinica usluga za više od 2% manji od prognoiranog broja utvrđenog u planu efikasnosti za tu godinu, najviše 70% gubitka prihoda dotičnog (dotičnih) pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi zbog više od 2% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i prognoiranog broja u odnosu na utvrđene troškove ustanovljene u planu efikasnosti, rezultira odgovarajućim povećanjem utvrđenih troškova počevši najranije od godine $n + 2$.

5. Kad je tokom određene godine n stvarni broj jedinica usluga manji od 90% prognoiranog broja utvrđenog u planu efikasnosti za tu godinu, cjelokupni iznos gubitka prihoda dotičnog (dotičnih) pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi zbog više od 10% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i prognoiranog broja u odnosu na utvrđene troškove navedene u planu efikasnosti, rezultira odgovarajućim povećanjem utvrđenih troškova počevši najranije od godine $n + 2$.

Kad tokom određene godine n stvarni broj jedinica usluga premašuje 110% prognoiranog broja utvrđenog u planu efikasnosti za tu godinu, cjelokupni iznos dodatnog prihoda dotičnog (dotičnih) pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi zbog više od 10% razlike između stvarnog broja jedinica usluga i prognoiranog broja u odnosu na utvrđene troškove navedene u planu efikasnosti, rezultira odgovarajućim smanjenjem utvrđenih troškova u godini $n + 2$.

6. U slučaju terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi, države članice mogu odlučiti da za aerodrome sa manje od 225.000 IFR operacija vazdušnog saobraćaja godišnje ne primjenjuju odredbe gornjih st. 3, 4 i 5. Države članice o toj odluci obavještavaju Komisiju u roku od dva mjeseca od objave ove uredbe.

Član 14 **Podjela troškova**

1. Mehanizmi podjele troškova primjenjuju se u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) kada u cijelom referentnom periodu stvarni troškovi padnu ispod utvrđenih troškova ustanovljenih na početku referentnog perioda, rezultirajuću razliku zadržava dotični pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentno tijelo;
 - (b) kada u cijelom referentnom periodu stvarni troškovi premaše utvrđene troškove ustanovljene na početku referentnog perioda, rezultirajuću razliku snosi dotični pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentno tijelo.
2. Troškovi koji se izuzimaju od primjene stava 1 tačke (a) i (b):
 - (a) Odredbe u vezi sa podjelom troškova iz stava 1 tačke (a) i (b) ne primjenjuju se na razliku između utvrđenih troškova i stvarnih troškova u vezi sa stavkama troškova za čije su rješavanje dotični pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, država članica ili kompetentno tijelo preduzeli razumne i uočljive mjere, ali za koje se može smatrati da su izvan njihove kontrole, zbog:
 - i. nepredviđenih promjena u nacionalnom penzionom zakonodavstvu, zakonu o obračunu penzija ili troškovima za penzije, koje proizlaze iz nepredviđenih uslova na finansijskom tržištu;
 - ii. značajnih promjena kamatnih stopa na kredite, kojima se finansiraju troškovi nastali pri pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi;
 - iii. nepredviđenih novih stavki troškova koje nijesu obuhvaćene planom efikasnosti, ali se zakonski zahtijevaju;
 - iv. nepredviđenih promjena u nacionalnom zakonodavstvu o oporezivanju;
 - v. nepredviđenih promjena u troškovima ili prihodima, koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje član 7 stav 1 podstav 3, svaku stavku troškova koja je uključena u skladu sa stavom 2 tačkom (a) utvrđuje nacionalni nadzorni organ, a u planu efikasnosti se za svaku stavku troškova, u vezi sa prethodnim referentnim periodom, navodi:
 - i. potpuni opis stavke troškova;
 - ii. trošak pripisan toj stavci u planu efikasnosti;
 - iii. obrazloženje zašto se smatra da stavka troškova spada u područje primjene stava 2 tačka (a), a ne u područje primjene stava 1 tačke (a) i (b);
 - iv. spoljne događaje ili okolnosti koji leže u osnovi i koji su van kontrole dotičnog nacionalnog nadzornog organa, pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi ili

kompetentnog tijela, radi kojih je došlo do razlike između stvarnih i utvrđenih troškova u vezi sa tom stavkom troškova;

v. mjere preduzete za upravljanje rizikom troškova povezanim sa tom stavkom.

- (c) Razlika između stvarnih troškova i utvrđenih troškova u vezi sa ovim stavkama utvrđuju se i objašnjavaju u skladu sa Aneksom VII dio 2.
- (d) Kada su u cijelom referentnom periodu, kao rezultat oduzimanja troškova iz stava 2 tačka (a), stvarni troškovi niži od utvrđenih troškova ustanovljenih na početku referentnog perioda, rezultirajuća razlika se vraća korisnicima vazdušnog prostora prenošenjem u sljedeći referentni period (referentne periode).
- (e) Kada u cijelom referentnom periodu, kao rezultat uključivanja troškova iz stava 2 tačka (a) stvarni troškovi premaše utvrđene troškove ustanovljene na početku referentnog perioda, rezultirajuća razliku se prenosi na korisnike vazdušnog prostora prenošenjem u sljedeći referentni period (referentne periode).
- (f) Dotični nacionalni nadzorni organ utvrđuje svake godine da li je razlika između stvarnih troškova i utvrđenih troškova zaista rezultat relevantnih događaja ili okolnosti navedenih u stavu 2 tačka (a) i u skladu sa odredbama iz stava 2 tačka (b). Ono nadalje provjerava da li je razlika troškova koja se prenosi korisnicima posebno utvrđena i kategorizovana. O rezultatima svoje procjene svake godine obavještava korisnike vazdušnog prostora i podnosi izvještaj Komisiji. Ako Komisija u roku od šest mjeseci od dobijanja godišnjeg izvještaja o procjeni od dotičnog Nacionalnog nadzornog organa utvrdi da izvještajem o procjeni nije ustanovljeno da je razlika između stvarnih troškova i utvrđenih troškova zaista rezultat relevantnih događaja ili okolnosti određenih u stavu 2 tačka (a) i u skladu sa odredbama iz stava 2 tačka (b), ona donosi odluku u skladu sa postupkom iz člana 5 stav 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 da se dotičnoj državi članici (državama članicama) ne dopušta primjena odredaba iz stava 2 u vezi sa razlikom između stvarnih troškova i utvrđenih troškova, djelimično ili u cjelosti, zavisno od nalaza.
- (g) Iznosi koji se prenose navode se faktorima i opisuju u dodatnim informacijama koje se dostavljaju u skladu sa Aneksom VI.

Član 15

Program podsticanja za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi

1. Države članice donose finansijske podsticaje za svoje pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi u osnovnoj oblasti efikasnosti u vezi sa kapacitetom i mogu donijeti finansijske podsticaje u osnovnoj oblasti efikasnosti u vezi sa životnom sredinom, u skladu sa članom 12 Uredbe (EU) br. 390/2013. Ti se podsticaji sastoje od bonusa za premašivanje i penala za nepostizanje ciljeva efikasnosti i dodaju se usvojenim utvrđenim troškovima ili se od njih oduzimaju u skladu sa nivoom ostvarene efikasnosti.

Takvi programi finansijskih podsticaja u skladu su sa sljedećim načelima:

- (a) jedinica naknade za godinu $n + 2$ prilagođava se kako bi se osigurao bonus za premašivanje ili penal za nepostizanje relevantnog cilja, u skladu sa stvarnim nivoom efikasnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi u godini n ;

- (b) odgovarajući nivo bonusa i penala srazmjeran je ciljevima koje treba postići i ostvarenoj efikasnosti. Ne daju se bonusi za efikasnost koja je na nivou ili ispod nivoa očekivanih ciljeva efikasnosti;
- (c) odgovarajući nivo bonusa i penala je jednak;
- (d) najveći ukupni iznos bonusa i najveći ukupni iznos penala nije veći od 1% prihoda od usluga u vazdušnoj plovidbi u godini n;
- (e) nivoi odstupanja od efikasnosti i odgovarajući nivo bonusa i penala utvrđuju se nakon konsultacija iz člana 9 i navode se u planu efikasnosti;
- (f) u slučaju ciljeva na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora, bonusa i penala se primjenjuju na dotične pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (g) za osnovnu oblast efikasnosti u vezi sa kapacitetom, nivoi ciljeva efikasnosti mogu se prilagođavati kako bi se obuhvatili samo razlozi kašnjenja povezani sa kapacitetom ATC-a, rutiranjem ATC-a, kadrovskom strukturom ATC-a, opremom ATC-a, upravljanjem vazdušnim prostorom i posebnim događajima sa šiframa C, R, S, T, M i P iz korisničkog priručnika *ATFCM*.

2. Nacionalni nadzorni organi prate da li pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi pravilno sprovedu ove programe podsticanja.

Član 16

Prilagođavanje naknada za vazdušnu plovidbu

1. Nakon poziva na konsultacije iz člana 9, države članice mogu, na nacionalnom nivou ili na nivou funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, na transparentan i nediskriminatorni način, prilagoditi naknade za vazdušnu plovidbu koje plaćaju korisnici vazdušnog prostora, kako bi one odrazile njihova nastojanja, posebno u vezi sa:

- (a) optimizacijom upotrebe usluga u vazdušnoj plovidbi;
- (b) smanjenjem uticaja letenja na životnu sredinu;
- (c) smanjenjem sveukupnih troškova usluga u vazdušnoj plovidbi i povećanjem njihove efikasnosti, posebno prilagođavanjem naknada u skladu sa nivoom opterećenosti mreže u određenom području ili na određenoj ruti u određeno vrijeme.

Prilagođavanje naknada ne rezultira bilo kakvom sveukupnom promjenom prihoda pružaoца usluga u vazdušnoj plovidbi. Pozitivni ili negativni prenosi sredstava prenose se na sljedeći period.

2. Naknade za vazdušnu plovidbu mogu se takođe prilagoditi, na nediskriminatorni i transparentan način, kako bi se ubrzalo uvođenje *SESAR ATM* mogućnosti. Prilagođavanje može posebno imati za cilj davanje podsticaja za opremu vazduhoplova sistemima uključenim u zajedničke projekte iz člana 15a stav 3 Uredbe (EZ) br. 550/2004.

3. Prilagođavanje naknada za vazdušnu plovidbu znači promjenu rutne naknade i/ili terminalne naknade obračunate na osnovu odredbi iz čl. 11 i 12.

4. Nacionalni nadzorni organ prati pravilno sprovođenje prilagođavanja naknada u vazdušnoj plovidbi od strane pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.

Član 17

Određivanje jedinice naknade za zone naplata

1. Države članice obezbjeđuju da se jedinice naknade za svaku zonu naplata određuju svake godine. Ne dovodeći u pitanje stav 2, jedinice naknade se tokom godine ne mijenjaju.

Jedinice naknade određuju se u skladu sa sljedećim postupkom:

- (a) Za svaku godinu referentnog perioda, jedinice naknade za godinu *n* obračunavaju se do 1. novembra godine *n-1*, na osnovu utvrđenih jediničnih troškova sadržanih u planu efikasnosti i prilagođavanja navedenih u stavu 2.2 Aneksa IV i Aneksa V ove uredbe;
- (b) Država članica dostavlja Komisiji jedinice naknade za godinu *n* do 1. juna godine *n-1*, u skladu sa zahtjevima iz člana 9 st. 1 i 2;
- (c) Komisija procjenjuje ove jedinice naknade u odnosu na odredbe ove uredbe i Uredbe (EU) br. 390/2013;
- (d) Ako Komisija utvrdi da su jedinice naknade u skladu sa odredbama ove uredbe i Uredbe (EU) 390/2013, ona o tome obavještava dotičnu državu članicu u roku od četiri mjeseca od dostavljanja jedinice naknade;
- (e) Ako Komisija utvrdi da jedinica naknade nijesu u skladu sa odredbama ove uredbe i Uredbe (EU) 390/2013, ona u roku od četiri mjeseca od dostavljanja jedinice naknade o tome obavještava dotičnu državu članicu, koja potom u roku od jednog mjeseca dostavlja Komisiji revidirane jedinice naknade;
- (f) Države članice obavještavaju Komisiju i, prema potrebi, *EUROCONTROL* o jedinicama naknade za svaku zonu naplate najkasnije do 1. novembra godine *n-1*.

Jedinice naknade se određuju u nacionalnoj valuti. Kada države članice koje čine dio funkcionalnog bloka vazdušnog prostora odluče uspostaviti zajedničku zonu naplate sa jedinstvenom jedinicom naknade, ta se jedinica naknade izražava u eurima ili u nacionalnoj valuti jedne od dotičnih država članica. Dotične države članice obavještavaju Komisiju i *EUROCONTROL* o valuti koja se primjenjuje.

2. Kada se planovi efikasnosti donesu nakon 1. novembra godine koja prethodi godini u kojoj počinje referentni period u skladu sa čl. 17 i 19 Uredbe (EU) br. 390/2013, jedinice naknade se po potrebi preračunavaju na osnovu konačnog donešenog plana ili primjenljivih korektivnih mjera. U tu svrhu, i u skladu sa članom 16 Uredbe (EU) br. 390/2013, države članice obračunavaju i primjenjuju svoje jedinice naknade u skladu sa donešenim planom efikasnosti što je prije moguće tokom prve godine referentnog perioda ili prve godine primjene revidiranih planova i ciljeva efikasnosti. Razlika u prihodu radi privremene primjene početne jedinice naknade prenosi se u obračun jedinice naknade za sljedeću godinu. Za prvu godinu referentnog perioda ili prvu godinu primjene revidiranih planova i ciljeva efikasnosti, mehanizam podjele rizika saobraćaja predviđen u članu 13 primjenjuje se na osnovu utvrđenih troškova i jedinica usluge sadržanih u konačnom prihvaćenom planu efikasnosti i na osnovu stvarnih jedinica usluge za tu godinu.

Član 18
Naplata naknada

1. Države članice mogu naplatiti naknade kroz jedinstvenu naknadu po letu. Kad se naknade obračunavaju i naplaćuju na regionalnoj osnovi, valuta obračuna može biti euro, a predmetnoj jedinici naknade se može dodati srazmjerna jedinica naknade kojom se pokrivaju troškovi obračunavanja i naplate naknade. Države članice obezbjeđuju da se iznosi naplaćeni u njihovu korist upotrijebe za finansiranje troškova utvrđenih u skladu sa odredbama ove uredbe.
2. Korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi plaćaju odmah i u cjelosti sve naknade za vazdušnu plovidbu.
3. Države članice obezbjeđuju sprovođenje primjene prinudnih mjera. Ove mjere mogu uključivati odbijanje pružanja usluga, zadržavanje vazduhoplova ili druge prinudne mjere u skladu sa odgovarajućim zakonom.

POGLAVLJE IV
ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19
Žalba

Države članice obezbjeđuju da su odluke donešene u skladu sa ovom uredbom primjereno obrazložene i da podliježu efektivnom postupku preispitivanja i/ili žalbenom postupku.

Član 20
Omogućavanje praćenja usaglašenosti

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi omogućavaju dotičnom nacionalnom nadzornom organu ili kompetentnom tijelu koje nastupa u njegovo ime inspekcije (provjere) i kontrole, uključujući i posjete na licu mjesta. Ovlašćena lica imaju ovlašćenje da:

- (a) pregledaju relevantna računovodstvena dokumenta, popis imovine, inventar i bilo koji drugi materijal od važnosti za utvrđivanje naknada za vazdušnu plovidbu;
- (b) uzimaju kopije ili izvode iz takvih dokumenata;
- (c) zahtijevaju usmena objašnjenja na licu mjesta;
- (d) imaju pristup u odgovarajuće službene prostorije, na posjed ili u prevozna sredstva.

Takve inspekcije (provjere) i kontrole obavljaju se u skladu sa postupcima koji su na snazi u državi članici u kojoj se sprovode.

Član 21
Preispitivanja

Preispitivanja programa efikasnosti iz člana 24 Uredbe (EU) br. 390/2013, koje sprovodi Komisija, uključuje mehanizam podjele rizika saobraćaja određen u članu 13, mehanizam podjele troškova određen u članu 14, programa podsticanja uspostavljenog u skladu sa članom 15, prilagođavanje

naknada u skladu sa članom 16 i njihov uticaj i efikasnost pri postizanju postavljenih ciljeva efikasnosti.

Član 22

Stupanje na snagu i primjena

1. Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

2. Ova se uredba primjenjuje od drugog referentnog perioda kako je određeno u članu 8 Uredbe (EU) br. 390/2013 i tokom tog perioda. U vezi sa primjenom programa efikasnosti, kako bi se omogućilo donošenje evropskih ciljeva iz člana 10 stav 2 Uredbe (EU) br. 390/2013 prije početka drugog referentnog perioda i izrada i donošenje planova efikasnosti u skladu sa odredbama Uredbe (EU) br. 390/2013, član 1 stav 5, član 3, član 7 stav 4, član 9, član 14 stav 2 tačke (b) – (f) i član 17 i aneksi ove uredbe primjenjuju se od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 23

Stavljanje van snage Uredbe Komisije (EZ) br. 1794/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 1794/2006 od 6. decembra 2006. godine o utvrđivanju zajedničkog metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi stavlja se van snage sa važenjem od 1. januara 2015.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu 3. maja 2013. godine

*Za Komisiju
Predsjednik*

Žoze Manuel BAROZO

ANEKS I
**PROCJENA POSTOJANJA TRŽIŠNIH USLOVA ZA PRUŽANJE TERMINALNIH
USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI I/ILI USLUGA CNS, MET I AIS U SKLADU SA
ČLANOM 3**

Uslovi koji se procjenjuju da bi se utvrdilo da li se terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi i/ili CNS, MET i AIS usluge pružaju u tržišnim uslovima su sljedeći:

1. Stepen u kojem pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi mogu slobodno nuditi pružanje ili odustati od pružanja tih usluga:

- (a) postojanje ili nepostojanje bilo kakvih značajnih pravnih ili ekonomskih prepreka koje bi spriječile pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi da slobodno nudi pružanje ili odustane od pružanja tih usluga;
- (b) trajanje ugovora;
- (c) postojanje postupka kojim se omogućava prenos sredstava i osoblja od jednog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi drugome.

2. Stepen u kojem postoji slobodan izbor u vezi sa pružaocem usluga, uključujući, u slučaju aerodroma, mogućnost samostalnog pružanja usluga:

- (a) postojanje ili nepostojanje pravnih, ugovornih ili praktičnih prepreka za promjenu pružaoca usluga ili, u slučaju terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi, za održavanje aerodroma da samostalno pruža usluge u vazdušnoj plovidbi;
- (b) uloga predstavnika korisnika vazdušnog prostora pri izboru pružaoca usluga.

3. Stepen u kojem se može birati između više pružaoca usluga:

- (a) postojanje postupka javnih nabavki (ne primjenjuje se u slučaju samostalnog pružanja usluga);
- (b) ako je primjenljivo, dokaz o učešću alternativnih pružaoca usluga u procesu javne nabavke i o njihovom pružanju usluga u prošlosti, uključujući mogućnost samostalnog pružanja usluga od strane aerodroma.

4. Za terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi, stepen u kojem aerodromi podliježu pritisku komercijalnih troškova ili propisima zasnovanim na podsticajima:

- (a) da li se aerodromi aktivno takmiče za poslove u vazdušnom saobraćaju;
- (b) u kojoj mjeri aerodromi učestvuju u naknadi za usluge u vazdušnoj plovidbi;
- (c) da li aerodromi posluju u konkurentnom okruženju ili u okviru finansijskih podsticaja namijenjenih ograničavanju cijena ili drugih podsticaja za sniženje troškova.

5. Ako pružalac terminalnih usluga u vazdušnoj plovidbi ili usluga CNS, MET i AIS pruža i rutne usluge u vazdušnoj plovidbi, te aktivnosti podliježu razdvojenom računovodstvu i izvještavanju.

6. Za terminalne usluge u vazdušnoj plovidbi, procjena iz ovog Aneksa se, prema potrebi, sprovodi za svaki pojedinačni aerodrom.

ANEKS II
TRANSPARENTNOST TROŠKOVA I JEDINIČNIH TROŠKOVA

1. IZVJEŠTAJNE TABELE

Države članice, kao i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, popunjavaju izvještajne tabele iz ovog aneksa za svaku zonu naplate pod svojom nadležnošću i za svaku godinu referentnog perioda. Države članice, takođe, dostavljaju konsolidovane izvještajne tabele za svaku zonu naplate pod svojom nadležnošću.

Konsolidovana izvještajna tabela popunjava se za svaki aerodrom koji podliježe odredbama ove uredbe. Za aerodrome sa manje od 70.000 IFR operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, obračunatih kao prosjek tokom tri prethodne godine, troškovi se mogu prikazati na konsolidovan način.

Kad se zona naplate prostire kroz vazdušni prostor više od jedne države članice, one zajednički popunjavaju tabelu u skladu sa odredbama iz člana 5 stav 4.

Stvarni troškovi se utvrđuju na osnovu završnog računa nakon revizije. Troškovi se utvrđuju u skladu sa poslovnim planom koji se zahtijeva certifikatom i prikazuju se u valuti u kojoj su utvrđeni u skladu sa članom 7 stav 1 podstav 4.

Stvarne jedinice usluga utvrđuju se na osnovu podataka dobijenih od subjekta koji obračunava i naplaćuje naknade. Svako odstupanje od tih podataka mora se opravdati u dodatnim informacijama.

Kako bi se Komisiji omogućilo utvrđivanje evropskih ciljeva efikasnosti i ne dovodeći u pitanje planove efikasnosti koje treba donijeti, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi popunjavaju izvještajne tabele početnim prognoziranim podacima 19 mjeseci prije početka referentnog perioda.

Tabela 1 – Ukupni troškovi i jedinični troškovi

Naziv zone naplate Valuta Naziv entiteta						Referentni period: N - (N+4)				

2.3 Navigacija ²										
2.4 Nadzor ²										
2.5 Traganje i spasavanje										
2.6 Vazduhoplovno informisanje ²										
2.7 Vazduhoplovno met. usluge ²										
2.8 Troškovi nadzora										
2.9 Ostali troškovi države ¹										
2.10 Ukupni troškovi										
Ukupno % n/n-1										
ATM % n/n-1										
CNS % n/n-1										

3. Dodatne informacije o troškovima kapitala i troškovima zajedničkih projekata (u nominalnom izrazu)

Prosječna imovinska osnova

3.1 Neto knjig. vrij. stalne imov.										
3.2 Ispravka ukupne imovine										
3.3 Neto obrtna imovina										
3.4 Ukupna imovinska osnova										

Trošak kapitala %

3.5 Troš. kap. prije poreske stope										
3.6 Prinos na kapital										
3.7 Prosj. kamate na dugovanja										

Trošak zajedničkih projekata

3.8 Ukupni troš. zaj. projekata										
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Trošak izuzet od podjele troška (čl. 14 st. 2 tač. b)

3.9 Ukupni tro. izuzeti od dije.tr.										
-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Odbitak troškova alociranih za izuzete VFR letove (u nominalnom izrazu)

4.1 Troškovi izuzetih VFR letova										
4.2 Ukupni utvr./stv. troškova										

5. KPI Troškovna efikasnost – Utvrđeni/stvarni jedinični troškovi (u realnom izrazu)

5.1 Inflacija % ³										
5.2 Indeks cijena ⁴										
5.3 Uk. trošk. u realn. izrazu ⁵										
Ukupno % n/n-1										
5.4 Ukupno jedinica usluge										
Ukupno % n/n-1										
5.5 Jedinični trošak										
Ukupno % n/n-1										

Troškovi i imovinska osnova u 1000 – Jedinice usluga u 1000

¹ Uključujući troškove EUROCONTROL-a (vid. Tabelu 3)

² Ostaviti prazno kada se usluga pruža u skladu sa čl. 3

³ Stvarna/prognozirana inflacija upotrijebljena za određivanje utvrđenih troškova u nominalnim vrijednostima – stvarna/revidirana prognozirana inflacija

⁴ Prognozirani indeks cijena – osnova 100 u godini N-3

inflacija N-2:

inflacija N-1:

Stvarni indeks cijena – osnova 100 u godini N-3

inflacija N-2:

inflacija N-1:

⁵ Utvrđeni troškovi (plan efikasnosti) u realnom izrazu – stvarni/revidirani prognozirani troškovi u cijenama N-3

2. DODATNE INFORMACIJE

Osim toga, države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi dostavljaju najmanje sljedeće informacije:

- opis metodologije koja je upotrijebljena za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovidbi na osnovu popisa uređaja i usluga navedenih u ICAO Regionalnom planu vazdušne plovidbe za evropski region (Dokument 7754) i opis metodologije upotrijebljene za raspodjelu tih troškova između različitih zona naplate;
- opis metodologije i pretpostavki upotrijebljenih za utvrđivanje troškova usluga u vazdušnoj plovidbi pruženih za VFR letove kada su za VFR letove odobrena izuzeća u skladu sa članom 10;

- (c) na osnovu člana 7 stav 2, opis i obrazloženje bilo kakve korekcije van okvira odredaba Međunarodnih računovodstvenih standarda;
- (d) opis i objašnjenje metoda koji se koristi za obračun troškova amortizacije: nabavne vrijednosti ili sadašnje vrijednosti. Kad se radi obračun sa sadašnjim vrijednostima, daju se i uporedni podaci sa nabavnim vrijednostima;
- (e) obrazloženje troškova kapitala, uključujući komponente imovinske osnove, moguće korekcije ukupne imovine i prinos na kapital;
- (f) ukupne troškove po aerodromu za svaki aerodrom sa manje od 70.000 *IFR* operacija vazdušnog saobraćaja godišnje, kada se ti podaci daju na konsolidovani način u izvještajnim tabelama;
- (g) definiciju kriterijuma upotrijebljenih za raspodjelu troškova između terminalnih i rutnih usluga za svaki aerodrom koji podliježe ovoj uredbi;
- (h) podjelu meteoroloških troškova na direktne troškove i „osnovne *MET* troškove” koji se definišu kao troškovi meteoroloških uređaja i usluga koji takođe služe za opšte meteorološke potrebe. Oni uključuju opštu analizu i prognozu, mreže za posmatranje sa zemlje i posmatranje gornjeg vazdušnog prostora, meteorološke komunikacione sisteme, centre za obradu podataka, kao i istraživanja, obuku i upravljanje;
- (i) opis metodologije upotrijebljene za raspodjelu ukupnih *MET* troškova i osnovnih *MET* troškova civilnom vazduhoplovstvu i između zona naplata;
- (j) kako se zahtijeva u tački 1, 19 mjeseci prije početka referentnog perioda, opis prognoziranih troškova i saobraćaja iz izvještaja;
- (k) opis stvarnih troškova iz izvještaja i njihove razlike u odnosu na utvrđene troškove, za svaku godinu referentnog perioda;
- (l) opis stvarnih jedinica usluga iz izvještaja i njihove razlike u odnosu na prognozirane kao i u poređenju sa podacima koje daje *EUROCONTROL*, za svaku godinu referentnog perioda;
- (m) svake godine referentnog perioda, razliku između investicija pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi navedenih u planovima efikasnosti i stvarnih izdataka, kao i razliku između planiranog datuma puštanja u operativni rad tih ulaganja i stvarnog stanja.

[illegible]

1.2 Dodatne informacije

Osim toga, država članica osigurava najmanje sljedeće informacije:

- (a) opis kriterijuma upotrijebljenih za raspodjelu troškova uređaja ili usluga između različitih usluga u vazdušnoj plovidbi na osnovu popisa uređaja i usluga navedenih u *ICAO Regionalnom planu vazdušne plovidbe za evropski region (dokument 7754)*;
- (b) opis i objašnjenje razlika između planiranih i stvarnih podataka za godinu ($n - 1$), u odnosu na sve podatke date u Tabelama A i B;
- (c) opis i objašnjenje troškova i investicija u vezi sa očekivanim saobraćajem, planiranih za period od pet godina;
- (d) opis i objašnjenje metoda upotrijebljenog za obračunavanje troškova amortizacije: nabavne vrijednosti ili sadašnje vrijednosti;
- (e) obrazloženje troškova kapitala, uključujući komponente imovinske osnove.

2. FINANSIRANJE USLUGA U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi dostavljaju opis načina na koji se finansiraju troškovi usluga u vazdušnoj plovidbi u odnosu na svaku zonu naplate.

ANEKS IV
OBRAČUN JEDINICA RUTNIH USLUGA I JEDINICE NAKNADE

1. Obračun jedinica rutnih usluga

1.1 Jedinica rutnih usluga obračunava se kao proizvod faktora razdaljine i faktora mase za predmetni vazduhoplov.

Ukupan broj jedinica rutnih usluga sastoji se od ukupnog broja jedinica usluga u vezi sa *IFR* letovima kao i jedinica usluga u vezi sa *VFR* letovima, ako nisu izuzeti u skladu sa članom 10.

1.2 Faktor razdaljine dobija se tako što se broj kilometara pređenih po velikoj kružnici između ulazne i izlazne tačke zone naplate podijeli sa 100, u skladu sa posljednim poznatim planom leta, koji je podnjet za predmetni vazduhoplov u svrhu regulisanja protoka vazdušnog saobraćaja.

1.3 Ako se ulazna i izlazna tačka nekog leta u zoni naplate poklapaju, faktor razdaljine jednak je dvostrukoj razdaljini po velikoj kružnici između te tačke i najudaljenije tačke iz plana leta.

1.4 Razdaljina koja se uzima u obzir umanjuje se za 20 kilometara za svako polijetanje i za svako slijetanje na teritoriji države članice.

1.5 Faktor mase, izražen sa dvije decimale, kvadratni je korijen količnika dobijenog tako što se broj tona certificovane maksimalne mase na polijetanju, koja je navedena u uvjerenju o plovidbenosti ili u drugom ekvivalentnom zvaničnom dokumentu koji obezbjeđuje operator vazduhoplova, podijeli sa brojem 50. Kad ta masa nije poznata, uzima se masa najtežeg vazduhoplova istog tipa za koji se zna da postoji. Ako neki vazduhoplov ima više certificovanih maksimalnih masa na polijetanju, koristi se najveća od njih. Kad neki operator vazduhoplova koristi dva ili više vazduhoplova koji su različite verzije istog tipa, za svaki vazduhoplov tog tipa koristi se prosjek maksimalnih masa na polijetanju svih operatorovih vazduhoplova tog tipa. Proračun faktora mase prema tipovima vazduhoplova i prema operatorima sprovodi se najmanje jednom godišnje.

2. Obračun rutnih jedinica naknade

2.1 Rutna jedinica naknade obračunava se prije početka svake godine referentnog perioda.

2.2 Obračunava se tako što se sa prognoziranim brojem ukupnih jedinica rutnih usluga za odgovarajuću godinu, kako je određen u planu efikasnosti, podijeli zbir sljedećih elemenata:

- i. utvrđeni troškovi za odgovarajuću godinu izraženi u nominalnim vrijednostima, kako je definisano u planu efikasnosti;
- ii. korekcija zbog razlike između prognozirane i stvarne inflacije, kako je navedeno u članu 7 stav 1;
- iii. nadoknada troškova restrukturiranja, ako je odobrena u skladu sa članom 7 stav 4;
- iv. prenosi koji su rezultat primjene mehanizma podjele rizika saobraćaja iz člana 13;
- v. prenosi iz prethodnog referentnog perioda koji su rezultat primjene mehanizma podjele troškova iz člana 14;
- vi. bonusi i penali koje su rezultat programa finansijskih podsticanja iz člana 15;
- vii. pozitivni ili negativni prenosi sredstava koje mogu biti rezultat prilagođavanja naknada za vazdušnu plovidbu pri primjeni člana 16;
- viii. pozitivni ili negativni prenosi sredstava koji je rezultat promjena u saobraćaju;
- ix. za prva dva referentna perioda, pozitivnog ili negativnog prenosa sredstava država članica do 2011. godine, uključujući i nju;
- x. odbijanje ostalih prihoda.

ANEKS V
**OBRAČUN JEDINICA TERMINALNIH USLUGA I TERMINALNIH JEDINICA
NAKNADE**

1. Obračun jedinica terminalnih usluga

1.1 Jedinica terminalnih usluga jednaka je faktoru mase za predmetni vazduhoplov.

1.2 Faktor mase, izražen sa dvije decimale, količnik je dobijen tako što se sa 50 podijeli broj tona certificovane maksimalne mase na polijetanju iz Aneksa IV tačka 1.5. stepenovan eksponentom 0,7.

2. Obračun terminalnih jedinica naknade

2.1 Terminalna jedinica naknade obračunava se prije početka svake godine referentnog perioda.

2.2 Obračunava se tako što se sa prognoziranim brojem ukupnih jedinica terminalnih usluga za odgovarajuću godinu, kako je određen u planu efikasnosti, podijeli suma sljedećih elemenata:

- i. utvrđeni troškovi za odgovarajuću godinu izraženi u nominalnim vrijednostima, kako je definisano u planu efikasnosti;
- ii. korekcija zbog razlike između prognozirane i stvarne inflacije, kako je navedeno u članu 7 stav 1;
- iii. nadoknada troškova restrukturiranja, ako je odobrena u skladu sa članom 7 stav 4;
- iv. prenosi koji su rezultat primjene mehanizma podjele rizika saobraćaja iz člana 13, ako je primjenljivo;
- v. prenosi iz prethodnog referentnog perioda koji su rezultat primjene mehanizma podjele troškova iz člana 14;
- vi. bonusi i penali koje su rezultat programa finansijskih podsticanja iz člana 15;
- vii. pozitivni ili negativni prenosi sredstava koji mogu biti rezultat prilagođavanja naknada za vazдушnu plovību pri primjeni člana 16;
- viii. pozitivni ili negativni prenosi sredstava koji je rezultat promjena u saobraćaju;
- ix. za prva dva referentna perioda, pozitivni ili negativni prenosi sredstava država članica do 2014. godine, uključujući i nju;
- x. odbijanje ostalih prihoda.

ANEKS VI
MEHANIZAM OBRAČUNA NAKNADA

1. IZVJEŠTAJNE TABELE

Države članice i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi popunjavaju izvještajne tabele iz ovog aneksa za svaku zonu naplate pod svojom nadležnošću i za svaki referentni period. Države članice takođe dostavljaju konsolidovane izvještajne tabele za svaku zonu naplate pod svojom nadležnošću.

Kad se zona naplate prostire kroz vazdušni prostor više od jedne države članice, one zajednički popunjavaju tabelu u skladu sa odredbama iz člana 5 stav 4.

Tabela 2 – Obračun jedinice naknade

Naziv zone naplate	Referentni period: N – N+4				
Naziv subjekta					
Obračun jedinice naknade	N	N+1	N+2	N+3	N+4
1. Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu i korekcija u odnosu na inflaciju					
1.1 Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu – isključujući VFR – Tabela 1					
1.2 Stvarna stopa inflacije – Tabela 1					
1.3 Prognozirana stopa inflacije – Tabela 1					
1.4 Korekcija zbog inflacije ¹ : iznos iz godine n koji se prenosi					
2. Prognozirani i stvarni ukupni broj jedinica usluge					
2.1 Prognozirani ukupni broj jedinica usluga (plan efikasnosti)					
2.2 Stvarni ukupni broj jedinica usluga					
2.3 Stvarni/prognozirani ukupni broj jedinica usluge (u %)					
3. Troškovi na koje se primjenjuje podjela rizika saobraćaja					
3.1 Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu – isključujući VFR (iz Tabele 1)					
3.2 Korekcija zbog inflacije: iznos koji se prenosi na godinu n					
3.3 Saobraćaj: iznosi koji se prenose u godinu n					
3.4 Podjela rizika saobraćaja: dodatni prihodi koji se prenose u godinu n					
3.5 Podjela rizika saobraćaja: gubici prihoda koji se prenose u godinu n					
3.6 Troškovi izuzeti od podjele troškova: iznosi koji se prenose u godinu n					
3.7 Bonusi ili penali za efikasnost					
3.8 Pozitivan (-) ili negativan (+) prenos sredstava ² : prenosi se u godinu n					
3.9 Ukupno za obračun jedinice naknade za godinu n					
3.10 Podjela rizika saobraćaja: dodatni prihodi godine n koji se prenose					
3.11 Podjela rizika saobraćaja: gubici prihoda godine n koji se prenose					
3.12 Pozitivan ili negativan prenos sredstava zbog promjena u saobraćaju godine n koji se prenose					
Parametri za podjelu rizika saobraćaja					
3.13 % dodatnog prihoda koji je vraćen korisnicima u godini n+2					
3.14 % gubitka prihoda koji snose korisnici vazdušnog prostora					
4. Troškovi na koje se ne primjenjuje podjela rizika					
4.1 Utvrđeni troškovi u nominalnom izrazu – isključujući VFR (iz Tabele 1)					
4.2 Korekcija zbog inflacije: iznos koji se prenosi u godinu n					
4.3 Saobraćaj: iznosi koji se prenose u godinu n					
4.4 Troškovi izuzeti od podjele troškova: iznosi koji se prenose u godinu n					
4.5 Troškovi restrukturiranja: iznosi koji se prenose u godinu n					
4.6 Pozitivan (-) ili negativan (+) prenos sredstava: prenosi se u godinu n					
4.7 Ukupno za obračun jedinice naknade za godinu n					
4.8 Pozitivan ili negativan prenos sredstava zbog promjena u saobraćaju godine n koji se prenose					
5. Drugi prihodi – primijenjena jedinice naknade (u nacionalnoj valuti)					
5.1 Ukupni ostali prihodi					
5.3 od čega, programi pomoći Unije					
5.4 od čega, nacionalno javno finansiranje					
5.5 Komercijalne djelatnosti					
5.6 Drugi ostali prihodi					
5.7 Sveukupno za obračun jedinice naknade za godinu n					
5.8 Jedinice naknade za godinu n (u nacionalnoj valuti)					
5.9 Komponenta jedinice naknade koja se odnosi na ANSP					
5.10 Komponenta jedinice naknade koja se odnosi na MET					
5.11 Komponenta jedinice naknade koja se odnosi na NSA-državu					
5.12 Jedinica naknade za godinu n koja bi se primjenjivala bez drugih prihoda					

Troškovi, prihodi i drugi iznosi u 1000 eura – Jedinice usluga u 1000

¹ Zbirni uticaj godišnje razlike između stvarne i prognozirane inflacije – korekcija ukupnih utvrđenih troškova

² Pozitivan ili negativan prenos sredstava nastali do godine stupanja na snagu metoda utvrđenih troškova

2. DODATNE INFORMACIJE

Osim toga, dotične države članice prikupljaju i dostavljaju najmanje sljedeće informacije:

- (a) opis i obrazloženje za uspostavljanje različitih zona naplate, posebno u odnosu na zone naplate terminalnih naknada i moguće uzajamne subvencije između aerodroma;
- (b) opis politike izuzeća i opis načina finansiranja sa njima povezanih troškova;
- (c) opis drugih prihoda, ako postoje, razvrstan na različite kategorije navedene u članu 2 stav 10;
- (d) opis i objašnjenje podsticaja koji se primjenjuju na korisnike usluga u vazdušnoj plovidbi, u skladu sa članom 15;
- (e) opis i objašnjenje prilagođavanja naknada za vazdušnu plovidbu, u skladu sa članom 16.

ANEKS VII

DODATNE INFORMACIJE

1. IZVJEŠTAJNA TABELA

Države članice popunjavaju izvještajnu tabelu iz ovog aneksa za svaku zonu naplate pod svojom nadležnošću i za svaku godinu referentnog perioda.

Tabela 3 – Dodatne informacije

[illegible]

P/N prenosi sredstava prije utvrđenih troškova za godinu 2014. (samo TNC)										
Ukupno prenosi										

2. DODATNE INFORMACIJE

Osim toga, države članice osiguravaju najmanje sljedeće informacije:

- (a) raščlanjene troškove zajedničkih projekata po pojedinačnim projektima;
- (b) opis iznosa koji proizlaze iz faktora troškova koji se ne mogu kontrolisati, prema vrsti i prema faktoru, uključujući obrazloženje i promjene u pretpostavkama koje leže u osnovi;
- (c) opis prenosa koji su rezultat pozitivnih ili negativnih prenosa sredstava država članica do 2011. godine za rutne naknade i do 2014. godine za terminalne naknade;
- (d) opis prenosa koji su rezultat mehanizma podjele rizika saobraćaja, u skladu sa članom 13;
- (e) opis prenosa koji su rezultat mehanizma podjele troškova, u skladu sa članom 14 stav 2.